

Turističke specifičnosti grada Barcelone

Filipić, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:191:779348>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij

MATEA FILIPIĆ

Turističke specifičnosti grada Barcelone

Turistical specifics of Barcelona

Završni rad

Opatija, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Sveučilišni prijediplomski studij
Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu
Menadžment u turizmu

Turističke specifičnosti grada Barcelone

Turistical specifics of Barcelona

Završni rad

Kolegij: **Turistička geografija**

Student: **Matea Filipić**

Mentor: **doc. dr. sc. Hrvoje
Grofelnik**

Matični broj: **24761PO19**

Opatija, rujan 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI UNIVERSITY OF RIJEKA
FAKULTET ZA MENADŽMENT U TURIZMU I UGOSTITELJSTVU
FACULTY OF TOURISM AND HOSPITALITY MANAGEMENT
OPITNA HRVATSKA CROATIA

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

MATEA FILIPIC
(ime i prezime studenta)

24761
(matični broj studenta)

TURISTIČKE SPECIFIČNOSTI GRADA BARCELONE
(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student-autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu održavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 06.08.2023.

Mateja Filipić
Potpis studenta

Sažetak

Barcelona je grad smješten na obali Sredozemnog mora i tipičan je primjer destinacije masovnog turizma. Svake godine ostvari oko deset milijuna noćenja što ju čini jednom od najposjećenijih destinacija u Europi. Ima povoljan prometan položaj i jedna je od najvećih luka na Sredozemlju. Privlači turiste brojnim spomenicima i kulturnim znamenitostima koji su neizostavni dio posjeta, a obiluje i raznim kafićima i barovima te noćnim klubovima koji su idealni za upoznavanje katalonskog noćnog života. Barcelona je multikulturalan grad u kojemu stalno borave mnogi strani državljani, a glavni jezici su španjolski i katalonski. Grad je poznat i po tome što je nekolicinu njezinih spomenika u neobičnom stilu gradio katalonski arhitekt Antoni Gaudi, koji je zaslužan za djela poput Sagrada Familije, Park Guell-a, Casa Battlo i Casa Mila, koje čine samo nekolicinu od brojnih znamenitosti Grada. Kulturno-povijesna specifičnost Katalonije kao regije je njezina želja za autonomijom, a navedeno se očituje ne samo kroz politiku i jezik već i kroz gastronomiju koja nadopunjava bogatu urbanu turističku ponudu grada Barcelone.

Ključne riječi: Barcelona, turistička destinacija, masovni turizam, kulturne znamenitosti, Gaudi

Abstract

Barcelona is a city located on the coast of the Mediterranean Sea and it is a typical example of massive tourist destination. Every year, it achieves about ten million overnight staying and for a reason it is one of the most visited destinations in Europe. It has a good infrastructural position and is one of the largest ports on the Mediterranean. Attracts tourists with numerous monuments and cultural sights that are an essential part of the visit, and abounds with various cafes and bars and night clubs that are ideal for getting to know the Catalan nightlife. Barcelona is a multicultural city and contains a large number of foreign citizens who live and work in it, and the main languages are Spanish and Catalan. City is also known for the several monuments that were built in unusual style by the Catalan architect Antoni Gaudi, who is responsible for works such as the Sagrada Familia, Park Guell, Casa Battlo and Casa Mila, which are just a few of the city's many landmarks. The cultural-historical specificity of Catalonia as a region is its desire for autonomy, and this is manifested not only through politics and language, but also through gastronomy, which complements the rich urban tourist offer of the city Barcelona.

Keywords: Barcelona, tourist destination, massive tourism, cultural specifics, Gaudi

Sadržaj

UVOD	4
1. OPĆA OBILJEŽJA PROSTORA	5
1.1. PRIRODNA OBILJEŽJA	6
1.2.1. Reljef	6
1.2.2. Klima	6
1.1.3. Vode	7
1.2. DRUŠTVENA OBILJEŽJA	8
1.2.1. Povijest	8
1.2.2. Stanovništvo	9
1.2.3. Gospodarstvo	10
2. TURISTIČKE ATRAKCIJE	12
2.1. LJUDSKE ATRAKCIJE	12
2.1.1. Vjerske atrakcije	12
2.1.1.1. Sagrada Familia	12
2.1.1.2. Barcelonska katedrala	15
2.1.2. Zaštićena kulturno povijesna baština	17
2.1.2.1. Barri Gotic	17
2.1.2.2. Casa Batllo i Casa Mila	20
2.1.2.3. Park Guell	22
2.1.2.4. Palača katalonske glazbe	24
2.1.2.5. Bolnica Sv. Križa i Pavla	25
2.2. PRIRODNE ATRAKCIJE	27
2.2.1. Izmijenjene prirodne atrakcije	27
2.2.1.1. Parc de la Ciutadella	27
2.2.1.2. Parc de Montjuic	29
2.2.2. Neizmijenjene prirodne atrakcije	31
2.2.2.1. Montserrat	32
2.2.2.2. La Barceloneta	33
2.3. SPORTSKE ATRAKCIJE	35
2.3.1. Materijalne sportske atrakcije	35
2.3.1.1. Camp Nou	35
3. VRSTE TURIZMA I TURISTIČKI POKAZATELJI	37
ZAKLJUČAK	45
BIBLIOGRAFIJA	47
POPIS ILUSTRACIJA	50

Uvod

Barcelona je glavni grad španjolske autonomne pokrajine Katalonije smještene na sjeveroistoku Španjolske na granici s Francuskom. Drugi je grad po veličini u Španjolskoj nakon Madrida, a bitno je turističko odredište zbog toga što obiluje bogatim kulturno-povijesnim i umjetničkim bogatstvima. Sagrada Familia, Park Guell te brojne prirodne ljepote poput Montserrata i La Barcelonete, mjesta su koja privlače velik broj turista svake godine. Barcelona je nekada je bila važno lučko i trgovačko središte, a od sredine 19. stoljeća, u gradu se razvila tekstilna i strojograđevna industrija, te je nakon toga postala jako industrijsko središte s kemijskom, automobilskom, metalnom, farmaceutskom, elektrotehničkom, elektroničkom, cementnom, tekstilnom i prehrambenom industrijom. Svrha ovog rada jest predstaviti i opisati turističke specifičnosti Barcelone kako bi se поближе predstavio grad i sve njegove atrakcije i specifičnosti koje ga čine posebnim i s razlogom uvrštavaju u jedan od najposjećenijih gradova Europe.

1. Opća obilježja prostora

Barcelona je smještena u podnožju brežuljaka Collserola na presijeku ušća rijeka Llobregat i Besos te ima izlaz na Sredozemno more (*Slika 1.*), što ju čini jednom od najjačih i najvećih luka u Europi, a ujedno i najvećim gradom na Sredozemlju. Nalazi se na sjeveroistoku Pirinejskog poluotoka na obali Sredozemnog mora te zauzima površinu od 7.728 km². Ima dobro razvijenu prometnu infrastrukturu koja povezuje brojne značajne prometne pravce. Barcelona je podijeljena na četiri provincije koje su dobile ime po svojim glavnim gradovima: Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona, dok se u podnožju Barcelone, nalaze brežuljci koji su dali ime gradskim četvrtima: Carmel, Monterols, Puchet, Rovira i Peira.

Slika 1. Geografski položaj Barcelone (Preuzeto 20.07.2023.)

Izvor: <https://www.alamy.com/stock-photo/catalonia-map.html?sortBy=relevant>

1.1. Prirodna obilježja

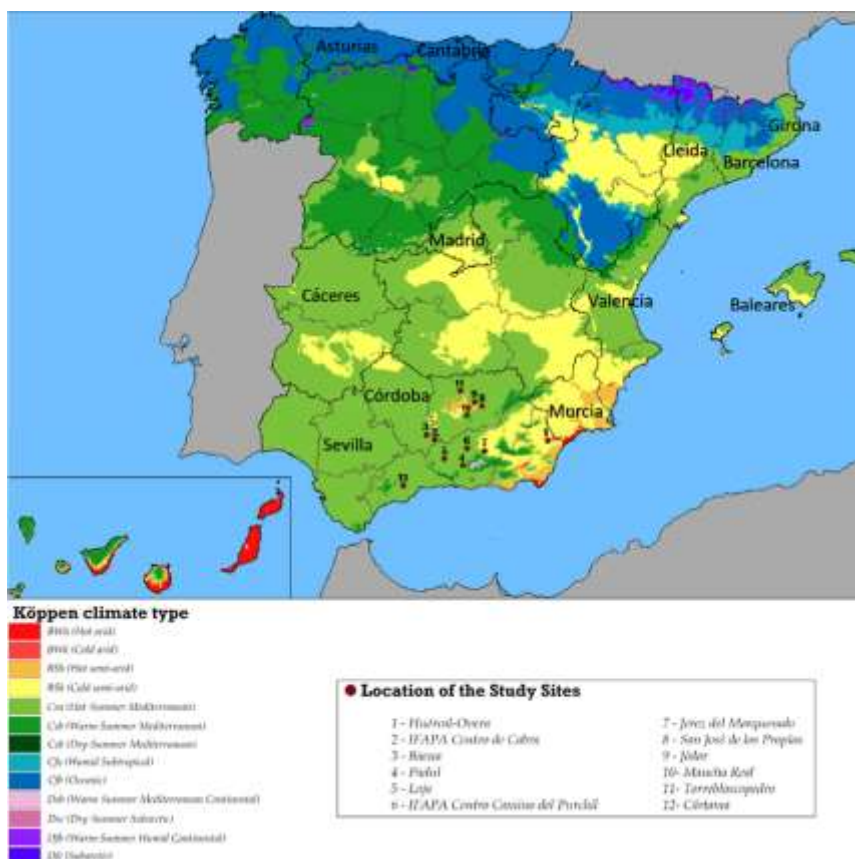
Prirodna obilježja elementi su prirode i okoliša koji opisuju tj. predstavljaju određeno područje ili regiju. Prirodna obilježja predstavljaju geografske i fizičke značajke određenog prostora koje su nastale prirodnim procesima, a u to bi spadalo reljef, klima, vode i vegetacija.

1.2.1. Reljef

Barcelona se nalazi na zapadnom djelu Španjolske, a njen reljef čine planinski lanci, brda i obalne ravnice. Što se tiče planinskih lanaca, sjeverozapadno od Barcelone nalazi se niz brežuljaka Serra de Collserola koji su glavni planinski lanci u cijeloj regiji Barcelona. Najviša točka visine je 512 m, te se na njoj nalazi zabavni park Tibidado.

1.2.2. Klima

Što se tiče klime, postoji nekoliko tipova klasifikacije klima, a najpoznatija klasifikacija klima je prema Koppenu (*Slika 2.*). Iz slike je vidljivo kako Barcelona spada u vrste klima označenih sa *Csa* oznakom točnije to su tzv. tople mediteranske ili sredozemne klime koje prevladavaju u područjima koja se nalaze na Sredozemlju, i njih karakteriziraju blage i suhe zime te topli i vlažna ljeta. Najtopliji mjeseci su srpanj i kolovoz s prosječnim temperaturama od 28-29 °C te su najhladniji siječanj i veljača čija prosječna temperatura iznosi 10 °C. Što se tiče godišnjih doba, u proljeće je vrijeme dosta promjenjivo te može varirati od uzastopnih sunčanih dana do nekoliko tjedana dugotrajne kiše. Ljeto u Barceloni traje od kraja svibnja do kraja rujna ili početka listopada, a srpanj i kolovoz najtopliji su mjeseci. Što se tiče jeseni, za jesen se smatra da je najkišovitiše godišnje doba, jer se tada kao i u kasno ljeto javlja najveća količina oborina. Zime u Barceloni su suhe s prosječnom temperaturom od 15 °C i manja je količina padalina te je snijeg vrlo rijetka pojava. Klima ima i povoljan utjecaj na turizam zbog toga što mediteranska klima s toplim ljetima stvara pogodne uvjete poput toplog mora, sunčanih dana i toplih noći koje su idealne za provesti dan na plaži, razgledavati grad ili ići u večernji izlazak.

Slika 2. Tipovi klime prema Koppenu (Preuzeto 20.07.2023.)

Izvor: https://www.researchgate.net/figure/Koeppen-climate-classification-map-of-Spain-showing-the-locations-studied_fig1_361148615

1.1.3. Vode

Kroz Barcelonu prolazi nekoliko rijeka, koje predstavljaju vode koje osim Sredozemnog mora okružuju Barcelonu. Jedna od najpoznatijih je rijeka Llobregat. Duga je 170 km i druga je najveća rijeka u Kataloniji nakon rijeke Ter. Rijeka Llobregat protječe u Pirinejima i teče kroz pokrajinu Barcelonu, ali ne protječe direktno kroz grad, već južno od njega i ulijeva se u Sredozemno more. Njeno ime potječe od latinske riječi koja označava "tamno" i "mutno". Delta rijeke Llobregat važno je močvarno područje smješteno na jugozapadu Barcelone. Sastoji se od močvara, laguna i solana i utočište je za mnogobrojne vrste ptica što čini deltu popularnim mjestom za promatranje ptica. Rijeka Besos još je jedna značajna rijeka u pokrajini Barcelona, ali za razliku od Llobregata, ona teče kroz gradsko područje Barcelone. Porječje joj je u Serra de Granollersu a završava u Sredozemnom moru. Rijeka je značajna zbog toga što je ima veliku ulogu u industrijskom razvoju regije, ali se godinama suočavala sa onečišćenjem.

1.2. Društvena obilježja

Društvena obilježja predstavljaju aspekte društva i ljudskog djelovanja koji oblikuju i karakteriziraju određeno područje, zajednicu ili kulturu. Ona predstavljaju način na koji ljudi žive, organiziraju se i međusobno djeluju.

1.2.1. Povijest

U prošlosti položaj Barcelone nije bio povoljan za naseljavanje zbog toga što je njena luka bila beznačajna, a na uzvisinama, točnije na Montjuicu nije bilo vode. U prvom tisućljeću pr. Kr. Zemljište oko Barcelone su naselili ratari Lajetani, dok su u ostale djelove Katalonije došli Iberi.¹ Za osnutak Barcelone, zaslužni su Kartażani iz Nove Kartage u južnoj Španjolskoj koji su je nazvali po Hamilkaru Barkasu, Hanibalovu ocu koji je vodio svoju vojsku slonova iz Katalonije preko Pireneja i Alpa da napadne Rim. Od 13. do 15.st. Barcelona je bila trgovačko, pomorsko, kulturno i političko središte Katalonije te je za to vrijeme postala glavnim gradom Katalonije. Godine 1493. Kristofor Kolumbo se vratio iz Amerike u Barcelonu sa šest karipskih Indijanaca i tada je Barcelona bila isključena iz trgovine s Novim svijetom, a umjesto nje u trgovinu su se uključili gradovi Sevilla i Cadiz.

Tijekom 15. i 16.stoljeća, Barcelona je prošla kroz teško razdoblje zbog sukoba između katolika i protestanata kao i zbog trgovinskih restrikcija. Godine 1640., Barcelona je sudjelovala u katalonskom ustanku protiv Filipa IV., dok je u ratu za španjolsko nasljeđe stala na stranu Habsburgovaca protiv Filipa V. Burbonskog, zbog čega je pretrpjela velika oštećenja i ljudske žrtve pri opsadi 1713.-1714. godina². U gradu se 1888. godine održala Svjetska izložba na znamenitom Parc-u de la Ciutadelli koja je privukla 2 milijuna posjetitelja. Tijekom 19. stoljeća, Barcelonu je pratio nagli rast zahvaljujući industrijskoj revoluciji- grad je postao industrijsko središte a posebno se razvijala tekstilna industrija. Taj period razvoja je donio intenzivan urbanistički razvoj i migraciju radne snage u grad. Za vrijeme 20. stoljeća, Barcelona je bila sudionik važnih društvenih i političkih događaja. Nakon 1888. godine, u gradu se održala još jedna Svjetska izložba 1929. koja je omogućila gradu da dobije moderni

¹ Ibid, str. 20.

² Barcelona, Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021
<https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=5879>

urbanistički plan i postane umjetnički centar Španjolske. Tijekom Španjolskog građanskog rata 1936.-1939. godine, Barcelona je bila uporište republikanske strane. Nakon perioda rata, za vrijeme vladavine generala Francisca Franca, Katalonija i Barcelona su prošle kroz razdoblje represije i ograničenja i tada su katalonski identitet i kultura potpuno bili potisnuti. Katalonski jezik je bio zabranjen, a čitavo područje je počelo gospodarski propadati.³Nakon Francove smrti 1975. godine i povratka demokracije u Španjolsku, Barcelona je doživjela procvat. Barcelona je 1992. godine bila domaćin Olimpijskih igara što je uzrokovalo porast infrastrukturnih i urbanističkih projekata i promoviralo turizam i gospodarski rast.

1.2.2. Stanovništvo

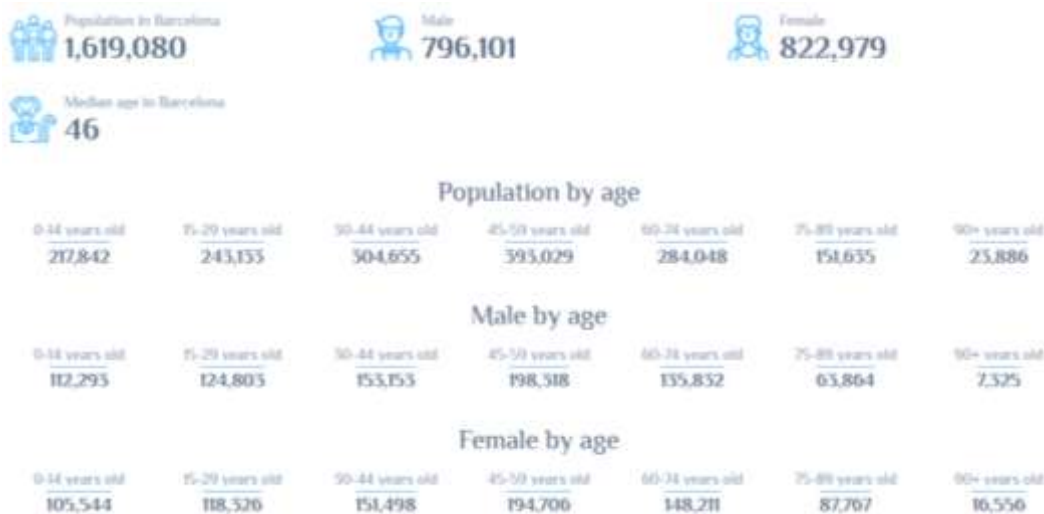
S obzirom da je Barcelona veoma raznolik grad koji sadrži bogatu multikulturalnu populaciju, stanovnici Španjolske potječu iz različitih dijelova Španjolske i drugih dijelova svijeta. Velik broj stanovnika Barcelone potječe s juga Španjolske, a u grad su došli pedesetih i šezdesetih godina privučeni mogućnošću zapošljavanja u ovom i danas najnaprednijem dijelu zemlje. Oni su u grad donijeli izvorni španjolski ples *flamenco* koji je svojom strastvenošću potpuno oprečan katalonskom nacionalnom plesu *sardani*.⁴ Najveći broj stanovništva Barcelone čine Katalonci s obzirom da je Barcelona glavni grad Katalonije. Većina stranaca iz različitih zemalja, živi i radi u Barceloni što dodatno obogaćuje kulturnu i društvenu raznolikost grada, a ta činjenica je pridonijela razvoju međunarodne atmosfere i jezične raznolikosti. Glavni jezik je katalonski, ali se često koristi i španjolski jezik te su sve javne oznake i službeni dokumenti u Kataloniji i na španjolskom i na katalonskom jeziku.⁵ Grad Barcelona danas broji 1.619.329 stanovnika dok cijela provincija Barcelona sadrži 5.658.472 stanovnika. U svijetu je po veličini 180. grad, u Europi 15. dok je u Španjolskoj drugi grad po veličini nakon Madrida. Prema posljednjim informacijama, u Barceloni živi 796.101 muškog stanovništva dok 822.979 broji žensko stanovništvo, a prosjek godina stanovnika iznosi 46.⁶ Na idućim slikama je prikazana populacijska struktura iz 2022. godine.

³ Ivory Michael, Upoznajte Barcelonu, vodič i plan grada, Mozaik knjiga, Zagreb, 1998.

⁴ Ibid str. 6.

⁵ Williams, op.cit. str 20.

⁶ Zhuji world-<https://zhujworld.com/es/1717874-barcelona/>

Slika 3. Popis stanovništva Barcelone iz 2022. godine (Preuzeto 15.05.2023.)

Izvor: <https://zhujiworld.com/es/1717874-barcelona/>

1.2.3. Gospodarstvo

Grad Barcelona gospodarska je jezgra katalonske regije i jedan od glavnih gradova Španjolske, temelji se na raznovrsnim sektorima koji pridonose njenom ekonomskom razvoju. Njezin najvažniji aspekt gospodarstva je turizam. S obzirom da je Barcelona središte turizma zbog brojnih kulturno povijesnih znamenitosti i prirodnih ljepota, najveći utjecaj na gospodarstvo ima upravo turizam. To se odnosi na potrošnju turista, restorane, hotelsku industriju, brojne trgovine i mnoge različite usluge povezane s turizmom. Za vrijeme COVID-19, Barcelona kao i ostale zemlje svijeta, pretrpjela je velike štetne posljedice na svim sektorima turizma no ponajviše na turizmu i ugostiteljstvu što je dovelo do smanjenja broja turista i putnih ograničenja. Barcelona je i četvrti ekonomski najsnažniji grad u EU po BDP-u i 35. u svijetu te jedan od najprosperitetnijih svjetskih gradskih brendova⁷. Osim toga, Barcelona je također bogata s velikim brojem banaka, osiguravajućih društava i financijskih institucija. To svjedoče četvrti Passeig de Gracia i Diagonal koje sadrže brojne financijske tvrtke i sjedišta korporacija. Barcelona je bitan i tehnološki i inovacijski centar te je domaćin raznih tehnoloških konferencija od koje jedna od najpoznatijih čini mobilni svjetski kongres (Mobile World

⁷ World population review- <https://worldpopulationreview.com/world-cities/barcelona-population>

Congress). Barcelonsku tehnološko područje obuhvaća tehnološke inkubatore, istraživačke institute i digitalne agencije. S obzirom da je Barcelona velik grad (*Slika 4.*), koji se sastoji od brojnih ulica koje obiluju brojnim trgovinama, trgovačkim centrima i robnim kućama, Barcelona se smatra i važnim trgovačkim središtem. Jedna od najbogatijih ulica za kupovinu je La Rambla, dok su četvrti Eixample i El Born turistički poznata odredišta za shopping. Što se tiče proizvodne industrije, Barcelona ima jedan od prepoznatljivih industrijskih pogona u Europi te se stoga odlikuje brojnim proizvodnim sektorima koji uključuju prehrambenu, tekstilnu, farmaceutsku, automobilsku industriju i elektroniku. Njezini industrijski pogoni, čine 20% ukupne Španjolske industrijske proizvodnje vozila, strojogradnje, tekstila i kemijske industrije.

Slika 4. Mapa grada Barcelone (Preuzeto 20.07.2023.)

Izvor: <https://maps-barcelona.com/maps-barcelona-city/barcelona-old-town-map>

2. Turističke atrakcije

Turističke atrakcije su mjesta, događaji, aktivnosti i znamenitosti koje privlače turiste i posjetitelje. One podrazumijevaju vrijednosti koje su povezane sa kulturnim, prirodnim, povijesnim ili zabavnim značajkama nekog područja. Turističke atrakcije se dijele na velik broj različitih vrsta i obuhvaćaju širok spektar interesa i preferencija posjetitelja. Mogu se podjeliti na kulturne, prirodne, zabavne, gastro, avanturističke itd. Primjer turističkih atrakcija su Disneyland, Eiffelov toranj, Kip slobode, Rimski amfiteatar, Machu Picchu, Veliki kineski zid, Burj Khalifa i slično. Citirajući C. A. Gunna, bez turističkih atrakcija ne bi bilo turizma, ali bez turizma ne bi bilo turističkih atrakcija.⁸

2.1. Ljudske atrakcije

Ljudske atrakcije, atrakcije su koje su nastale posrednim djelovanjem čovjeka. Za razliku od prirodnih atrakcija na koje čovjek nije imao utjecaj, ljudske atrakcije se mogu smatrati i umjetnim atrakcijama, zbog toga što ih je sagradio čovjek svojim znanjem, vještinama i sposobnostima.

2.1.1. Vjerske atrakcije

Vjerske atrakcije spadaju pod ljudske atrakcije zbog toga što ih je sagradio čovjek i one čine značajan dio kulturno umjetničke baštine te su jedan od razloga zbog čega veliki broj vjernika odluči posjetiti određenu destinaciju koja sadrži vjerske atrakcije.

2.1.1.1. Sagrada Familia

Sagrada Familia⁹ ili Temple Expiatori de la Sagrada Familia (*Slika 5.*) najpoznatije je djelo katalonskog arhitekta Antonia Gaudija koje je ujedno predstavlja i simbol grada Barcelone. Ovo je najveće Gaudijevo djelo ispunjeno simbolizmom inspiriranim prirodom i teži za originalnošću.¹⁰ Gradnja bazilike počela je 1882. godine, te ona traje još danas financirana

⁸ Kušen, E. (2001). *Turizam i prostor Klasifikacija turističkih atrakcija*

⁹ Sagrada Familia-<https://sagradafamilia.org/en/home>

¹⁰ Williams, op. cit. str. 48.

javnim donacijama. Predviđa se kako bi mogla biti završena 2026. godine (100 godina nakon Gaudijeve smrti) te bi tada bila najveća kršćanska crkva u svijetu. Za njenu realizaciju prvobitno je bio zadužen arhitekt Francesco de Paula Villar ali samo godinu dana kasnije zamijenio ga je Antoni Gaudi koji je nju gradio do svoje smrti 1926. godine. Za svojega života, Gaudi je završio kriptu i bočno pročelje Kristovog rođenja, koje su 2005. godine proglašene UNESCO-ovom svjetskom baštinom. Kripta, koju je Gaudi stigao završiti prije smrti, sadrži grobnicu u kojoj je Gaudi pokopan, i danas se u njoj održavaju audiovizualne izložbe. Gaudijevu viziju o bazilici činile su dvije stvari, a to su bili kršćanski govor i promatranje prirode zbog toga što je njemu priroda bila jasno povezana sa religijom jer je ona Božje djelo. Zbog toga su veliki prostori bazilike, organskog oblika ili su inspirirani prirodnim elementima poput središnjeg broda i njegovih stupova koji predstavljaju šumu prepunu drveća. Bazilika se sastoji od bazilikalnog tlocrta s pet brodova i trostranog transepta koji predstavljaju latinski križ¹¹. Na vrhu križa nalazi se polukružna apsida koja sa stražnje strane zatvara baziliku i ona je prvi dio bazilike koju je Gaudi uspio završiti, a ukrašena je motivima guštera, zmija i dvama divovskim puževima. Bazilika sadrži i tri monumentalna pročelja koja su najdovršeniji dio bazilike iz 1930. godine od kojih svako predstavlja jedan od ključnih trenutaka u Kristovom životu: njegovo rođenje (Carrer Marina), njegovu muku, smrt i uskrsnuće (Carrer Sardenva) i njegovu sadašnju i buduću slavu (Carrer Mallorca). Zbog toga se kaže se da je Sagrada Familia poput knjige u kamenu: trebala bi se čitati na isti način kao i srednjovjekovna katedrala u kojoj svaki element predstavlja biblijski prizor ili aspekt kršćanske vjere.¹² Na pročelju Isusova rođenja, isklesano je gotovo stotinu biljnih i životinjskih vrsta a kornjače podupiru dva glavna stupa¹³. Scene Isusova rođenja koje se nalaze na Pročelju Isusova rođenja ispunjene su simbolizmom poput grlica koje predstavljaju vjernike, dok su figure na Pročelju Muke Isusove, sablasne i kontroverzne. Pročelje Isusove muke, koje se započelo graditi 1978. a završeno je 2002. godine, djelo je Josepa Subirachsa koji je pročelje napravio u jednostavnom gotičkom stilu sa zastrašujućim figurama. Pročelje Slave Božje koje se tek treba izgraditi, prikazivat će suđenje grešnicima. Sunčeva svjetlost isto igra bitnu ulogu u shvaćanju cjelokupne gradnje bazilike. Izlazeće sunce u zoru osvjetljava vrata Kristova rođenja, simbolizirajući na taj način rođenje, dok su vrata muke postavljena tako da uhvate dok sunce zalazi simbolizirajući smrt.

¹¹ Ibid 49.

¹² Ibid 50.

¹³ Sorensen Annelise, Chandler Ryan, Top 10 Barcelona Mozaik knjiga, Zagreb 2011.

Fasada Gloria, kao još jedan od ključnih faktora koja prima sunčevu svjetlost cijeli dan i osvjetljava cijelu lađu u simboličnom prikazu Uskrsnuća. Klaustar ružinih vrata, jedini je od svih klaustara koji se nalaze u bazilici kojeg je dovršio Gaudi. Na klaustaru je prizor koji prikazuje kako Sotona iskušava čovjeka, a to je predočeno sa zmijom koja se uvija oko pobunjenika koji baca bombu. Dvije od tri fasade su završene i otvorene za posjetitelje zajedno sa brodovima, apsidom i muzejom i daju nam uvid u prošlost, sadašnjost i budućnost, bazilike kroz makete, fotografije, planove, ukrasne predmete i audiovizualne materijale. Četiri zvonika na svakoj fasadi predstavljaju 12 apostola koji su pratili Isusa iz Nazareta, a u nastavku izgradnje, oni će još uključiti četiri kule koje su posvećene evanđelistima. Godine 1925. dovršen je prvi od 18 zvonika čija visina iznosi 100 metara. Toranj koji se nalazi iznad apside i oltara posvećen je Djevici Mariji, a visok je 138 metara i ukrašen dvanaesterokrakom zvijezdom koja svijetli noću. Stube koje omogućuju dolazak do tornjeva, spiralnog su oblika i uvijaju se prema zvoncima a izgledaju poput školjki puževa. Najviša kula biti će posvećena Kristu Spasitelju a biti će visoka 170 metara. U bazilici se nalazi i dizalo koje vodi do vrha tornjeva koje omogućuje posjetiteljima pogled na cijelu Barcelonu.

Slika 5. Sagrada Familia (Preuzeto 15.05.2023.)
Izvor: <https://www.pinterest.com/pin/266134659220993549/>

2.1.1.2. Barcelonska katedrala

Barcelonska katedrala poznatija kao i Katedrala Svete Eulalije ili Katedrala La Seu, (*Slika 6.*) katolička je katedrala smještena u povijesnom dijelu Barcelone, u četvrti Barri Gotic (Gotička četvrt) i jedna je od najvažnijih sakralnih objekata u gradu i remek-djelo gotičke arhitekture. Kompaktnu gotičku katedralu sa romaničkom kapelicom (Capella de Santa Lluçia) i klaustorom započeo je graditi 1298. godine Jakov II. na temeljima rimskog hrama i maurske džamije, a izgradnja je trajala gotovo 150 godina, i završena je tek u 20. stoljeću kada je završen njezin središnji toranj.¹⁴ Ona je uz duhovno središte grada, važan kulturni spomenik koji privlači posjetitelje iz cijelog svijeta. Svjedok je bogate povijesti Barcelone i značajan simbol njenog identiteta. Zapisi pokazuju da je ranokršćanska krstionica postojala na tom mjestu još u 6. stoljeću, a na njeno mjesto je kasnije došla romanička bazilika u 11. stoljeću, prethodnica današnje gotičke katedrale.¹⁵ Tijekom godina izgradnje bilo je mnogo promjena i dodataka koji objašnjavaju mješavinu stilova koji se mogu vidjeti u njezinom dizajnu. Njena konstrukcija sadržava kombinaciju različitih stilova, ali najviše prevladava gotička arhitektura. Katedrala se ističe svojim impresivnim pročeljem koji sadrži bogate reljefe i izrezbarene detalje. Na njemu se nalaze modernistički vitraji i 100 uklesanih anđela, a ono je dovršeno 1889. godine dok je središnji toranj 1913. godine. Pročelje se temelji na originalnim nacrtima francuskog arhitekta Charlesa Galtersa iz 1408. godine. Katedrala sadrži tri lađe i jednu apsidu, a u svakom djelu lađa nalaze se kapele koje okružuju baziliku. Unutrašnjost u katalonskoj gotici ima široku lađu s 29 pokrajnjih kapelica postavljenih između stupova koji nose svod do 26 metara visine. Unutrašnjost katedrale ukrašavaju visoki lukovi, vitraji i kapele, a najpoznatiji je njen glavni oltar na kojemu se nalazi relikvija Svete Eulalije, zaštitnice Barcelone. Bijela mramorna korska pregrada izrađena u 16. stoljeću prikazuje mučeništvo sv. Eulalije, koju su Rimljani zbog vjere ubili u 4. stoljeću. Pokraj glavnog ulaza nalaze se korske klupe iz 15. stoljeća koje nose grbove nekoliko europskih kraljeva. Katedrala ima kriptu koja je jedna od najznačajnijih dijelova kompleksa jer se u njoj nalazi sarkofag Svete Eulalije, kao i različiti arheološki nalazi iz antičkog doba koji svjedoče o povijesti grada. Uz krstionicu se nalazi spomen-ploča o krštenju šest karipskih Indijanaca koje je Kolumbo doveo iz Amerike 1493. godine. U katedrali se nalazi i muzej sakristije i klaustar. Muzej sakristije u stvarnosti je mala riznica i u njoj se među

¹⁴ Williams, op.cit. str. 68

¹⁵ Sorensen, Chandler, op.cit. str. 14.

izloščima nalaze krstionica iz 11. stoljeća, tapiserije i liturgijski predmeti. Klaustar koji se nalazi također u katedrali potječe iz 14. stoljeća. On je ukrašen fontanom koja daje svježu vodu, a na fontani se nalaze guske i palme te mali željezni kip sv. Jurja.

Slika 6. Barcelonska katedrala (Preuzeto 15.05.2023.)

Izvor:<https://www.serentripidy.com/wp-content/uploads/2020/11/Barcelona-Cathedral-View-from-Hotel-Colon-1-820x1024.jpg>

2.1.2. Zaštićena kulturno povijesna baština

Zaštićena kulturno povijesna baština, dio je svakog mjesta i destinacije i ona je jedan od razloga zbog čega ljudi imaju namjeru posjetiti određeno mjesto. Ona se odnosi na spomenike, građevine, razne lokalitete, tradicije, umjetnost i slične kulturno povijesne vrijednosti koje se smatraju kao važne za određeno područje i zaštićene su zbog njihove autentičnosti, povijesne vrijednosti i kulturnog značaja. Zaštita kulturno-povijesne baštine bitna je kako bi se za buduće generacije sačuvalo i promoviralo razumijevanje i uživanje u kulturno povijesnim vrijednostima. Kulturno povijesna baština može biti materijalna i nematerijalna. Pod materijalnu spadaju spomenici, građevine, nacionalni parkovi dok pod nematerijalnu spadaju razni zapisi, običaji, pripovijetke, plesovi, običaji i tradicije koji se mogu prenijeti na iduću generaciju i tako nastaviti njeno postojanje.

2.1.2.1. Barri Gotic

Gotička četvrt (*Slika 7.*) poznata kao Barri Gotic jedna je od najpovjesnijih i najpoznatijih četvrti u Barceloni. Glavna je atrakcija u Barceloni s brojnim srednjovjekovnim i antičkim građevinama.¹⁶ Zajedno sa La Ribierom, La Ravalom i Barcelonetom, dio je četvrti Ciutat Velle (Stari grad). Za nju se kaže kako je ona glavna za Barcelonino porijeklo, mjesto gdje su prije dvije tisuće godina Rimljani osnovali grad Bàrcino, a tragovi rimskog grada se mogu pratiti zahvaljujući sačuvanim fragmentima zidina koje i danas označavaju tipičan tlocrt rimskog grada.¹⁷ Zlatno doba moći i blagostanja grad je doživio u srednjem vijeku. Poznata je po svojim uskim srednjovjekovnim ulicama i gotičkoj arhitekturi, a povijesni dio grada sadrži neke od najznačajnijih spomenika i djela poput rimskih zidina i srednjovjekovnog židovskog naselja. Ona je najstariji dio grada te je od doba Rimljana pa sve do danas sjedište gradskih administrativnih zgrada.¹⁸ Sama četvrt je stara gotovo 2000 godina, ali velik dio nje je građen u neo-gotičkom stilu prošlog stoljeća. Gotičku četvrt odlikuje gotička arhitektura, a nju karakteriziraju zamršeni detalji, šiljasti lukovi i raskošna pročelja. Najznačajnija znamenitost Gotičke četvrti je katedrala u Barceloni poznata kao katedrala Svetog Križa i svete Eulalije. U blizini katedrale nalazi se i Kraljevska palača (Palau Reial) koja je bila rezidencija grofova-

¹⁶ Curić Z., Glamuzina N., Opačić V.T. - *Geografija turizma*, Zagreb, 2013

¹⁷ Meet Barcelona: <https://www.meet.barcelona/en>

¹⁸ Williams, op. cit. str. 35

kraljeva Barcelone od njenog nastanka u 13.stoljeću. U njoj su kralj Ferdinand i njegova žena Izabela dočekali Kolumba nakon njegova povratka iz Novog svijeta 1492. godine. Kuća arhidakona, još jedna je znamenitost koja se nalazi u Gotičkoj četvrti. Sagrađena je u 12.stoljeću a današnji izgled datira iz oko 1500.godine kada je preuređena. Muzej povijesti grada, još je jedna bitna atrakcija Gotičke četvrti. On je značajan zbog toga što se njegov najbitniji dio se nalazi ispod zemlje. Tamo se nalaze čitave ulice i trгови starog rimskog grada Barcina do kojih se dolazi dizalom i putevima postavljenim iznad ruševina rimske Barcelone. Gotička četvrt također sadržava i ostatke starog židovskog naselja tijekom kojeg su u srednjem vijeku živjeli Židovi a zove se El Call. Smatra se kako je to bilo zlatno doba za židovsku manjinu u Andaluziji, dok u 15.stoljeću vlast nisu preuzeli kršćani i započeli inkviziciju koja ih je potjerala iz Španjolske a iz tog razdoblja najbolje je sačuvana sinagoga.¹⁹ Također, u četvrti se nalaze i ostatci rimskog akvadukta i ostaci stupova hrama posvećenog caru Augustu. Uz to, još jedno značajno mjesto je Placa Sant Jaume, trg koji je politički centar Barcelone još od rimskog doba. U njemu se nalaze Gradska vijećnica i Palača Vlade Katalonije (Palau de la Generalitat), u kojoj je smještena regionalna vlada Katalonije. Palača generaliteta je sjedište katalonske vlade od 1403. godine. Iza palače jedan kat iznad razine ulice nalazi se „Pati dels Tarongers“ tj. Vrt naranči. U njemu se posjetitelji mogu šetati među narančinim stablima, uživati u mirnoj atmosferi i pogledu na Barcelonsku katedralu. Na renesansnom pročelju iznad ulaza nalazi se kip sv. Jurja- sveca zaštitnika Katalonije i zmaja. Osim toga, u četvrti se nalazi i najstariji restoran u Barceloni i vjeruje se, drugi najstariji u Španjolskoj, a otvoren je 1786. godine. Uz gotičku četvrt nalazi se poznata povijesna avenija La Rambla čija je šetnica omeđena drvoredima koji sadrže mnogobrojne sadržaje poput štandova s pticama u krletkama, štandova s cvijećem, gatarama, glazbenicima i pantomimičarima. U aveniji se nalazi operna kuća Liceau, kao i najstarija i najpoznatija tržnica La Boqueria. Ime avenije potječe od arapske riječi *ramla* što označava isušeno korito rijeke. Gradske zidine koje se nalaze s lijeve strane obale takve rijeke, potiču iz 13. stoljeća koja je tekla od brežuljaka Collserola prema moru. S druge strane obale, u 16. stoljeću, gradili su se samostani i sveučilišta. Kroz vrijeme, korito se punilo, zgrade su se rušile ali ostale su zapamćene u imenima pet Rambles koje čine veliku aveniju između Port Vella i Placa de Catalunyae. Najpoznatija i jedna od najstarijih tržnica u Europi- La Boqueria također čini dio Gotičke četvrti i avenije La Rambla. Postoji od 13.stoljeća

¹⁹ Pun kufer- <https://punkufer.dnevnik.hr/clanak/putovanje/goticka-cetvrt-u-barceloni-sve-sto-trebate-vidjeti---665229.html>

kada se na njoj okupila skupina trgovaca van grada kako bi izbjegli poreze i namete. Danas je tržnica bogata sa oko 300 dućana s robom, slatkišima, mesom, ribom, povrćem i voćem. Zanimljiva je i činjenica da je i Picasso živio i radio u Gotičkoj četvrti od 1895. do 1904., a Joan Miró je rođen i živio ovdje tijekom svoje mladosti.²⁰

Slika 7. Gotička četvrt (Preuzeto 20.05.2023.)

Izvor: <https://www.pinterest.com/pin/685602743287039511/>

²⁰ Tourist guide Barcelona: <https://www.barcelona-tourist-guide.com/en/albums-en/barri-gotic/index.html>

2.1.2.2. Casa Batllo i Casa Mila

Casa Batllo (*Slika 8.*) još je jedna u nizu poznatih građevina katalonskog arhitekta Antonija Gaudija. Ime je dobila po Josepu Batllo-u-poslovnom čovjeku koji je posjedovao nekoliko tvornica u Barceloni, koji je naručio njenu gradnju. Zgradu je 1877. godine sagradio Sala Cortes koji je bio jedan od Gaudijevih profesora arhitekture, a Gaudi je samo morao adaptirati postojeću zgradu.²¹ Casa Batllo dobila je nadimak „Kuća kostiju“ zbog toga što se na prozorima prvog kata nalaze tanki, pojedinačno oblikovani stupovi koji se uspoređuju sa goljenicama. Prema priči, zgrada simbolizira legendu o Sv. Jurju, zaštitniku Barcelone, koji ubija zmaja čija se ljuskava leđa savijaju u luk iznad glavnog pročelja. Završena je 1906. godine i projektirana je kao privatna rezidencija, a 2005.godine uvrštena je na UNESCO-ov popis Svjetske kulturne baštine. Pročelje zgrade ukrašeno je šarenim mozaikom od lomljenih keramičkih pločica poznatim pod imenom *trencadis* koji je prepoznatljiv element Gaudijevih dizajna. S obzirom da je Gaudiju priroda bila inspiracija Casa Batllo nema ravne linije jer je Gaudi rekao da one ne postoje u prirodi. Zanimljivo je spomenuti kako su Salvadoru Daliju zaobljeni prozori i zidovi prikazuju "valove u olujnom danu".²² Balkoni su napravljeni tako da podsjećaju na maske, dok je krov u obliku leđa zmaja sa šarenim keramičkim ljuskama unutar kojeg je bijela, kupolom nasvođena prostorija koja je služila kao spremište vode. Unutar zgrade, nalaze se organski oblici, zakrivene linije i prirodni elementi koji stvaraju skladan prostor. Glavni kat, pod nazivom *Noble Floor*, otvoren je za javnost i u njemu se nalaze sobe pune zamršenih detalja, uključujući rezbarenu stolariju, prozore od obojenog stakla i ukrasne stropove te Plemićki kat na kojem je živjela obitelj Batllo. Od 1950-ih Casa Batllo više nije bila u vlasništvu obitelji Batllo. Preuzele su je različite tvrtke i pojedinci a od 1990-ih zgrada je u rukama sadašnjih vlasnika, obitelji Bernat, koja je kuću u potpunosti obnovila. Godine 1995. kuća je otvorena za javnost a od 2002. godine nude se kulturni posjeti.

Casa Mila (*Slika 9.*) popularno poznata kao *La Pedrera* (Kamenolom), najveći je Gaudijev doprinos građanskoj arhitekturi Barcelone, i njegov posljednji rad prije nego se prepustio u gradnju Sagrada Familije. Dizajnirana je kao stambena zgrada i poznata je po svojoj inovativnoj strukturi, organskim oblicima i maštovitom korištenju prirodnog svjetla i

²¹ Casa Battlo-<https://www.casabatllo.es/en/>

²² Williams, op. cit. str. 26

ventilacije. Izgradnju zgrade naručili su Pere Mila i Roser Segimon i živjeli su na glavnom katu a ostale stanove iznajmljivali. Izgrađena je između 1906.-1910. godina, a zgrada kao ni Casa Batllo, nema nijedan ravan zid. Gaudi je projektirao ovu zgradu kao osmerokatni blok stanova oko dva okrugla dvorišta. Željezni balkoni, rad su Josepa Marije Jujola, a nalik su na morskiju travu na valovitim zidovima od bijelog kamena. Obitelj Mila imala je stan na prvom katu u kojemu je danas prikazano tipično modernističko uređenje. Na zadnjem katu nalazi se muzej „El Espai Gaudí“ od kuda se posjetitelji mogu popeti na neobičan krov. Isklesani odušci i dimnjaci izgledaju zastrašujuće da su poznati kao *espanta-bruixes*, strašila za vještice.²³ Ljeti se na krovu održavaju koncertne večere s klasičnim izvođačima i pjenušavim vinom- cava.

Slika 8. Casa Batllo (Preuzeto 20.05.2023.)

Izvor:<https://www.vagantohotel.com/blog/casa-batllo>

²³ Ibid str. 27.

Slika 9. Casa Mila (Preuzeto 20.05.2023.)

Izvor: <https://www.casabatllo.es/en/antoni-gaudi/casa-mila-la-pedrera/>

2.1.2.3. Park Guell

Park Guell (*Slika 10.*) jedan je od najboljih primjera katalonskog modernizma i još jedno od Gaudijevih djela. Lokalni poduzetnik i grof Eusebio Guell, 1900. godine angažirao je Gaudija da uredi privatno stambeno imanje na brežuljku iznad Barcelone. Park Guell nije prva građevina koju je Eusebio Guell prepustio Gaudiju da projektira, već je prije toga Gaudi napravio znamenitu Palaču Guell 1886. godine koja je trebala biti Guellova nova kuća.²⁴ Plan je bio stvoriti minijaturni grad s obiljem zelenih površina, javnih sadržaja, rekreacijskih površina i dekorativnih građevina, međutim sagrađene su samo dvije zgrade. Od dvije zgrade, jedna je pretvorena u Gaudijevu kuću muzej, i upravo je ona, kuća u kojoj je Gaudi živio 19 godina, a gdje posjetitelji danas mogu istražiti Gaudijev bivši dom i vidjeti neke od njegovih osobnih stvari i namještaja. Gaudi je upravljao izgradnjom parka od 1900.-1914. godine po napatku Eusebija Guella koji je htio pretvoriti u stambeni park namijenjen za šezdeset obiteljskih rezidencija, ali plan je bio neuspješan i 1923. godine, park je postao gradsko vlasništvo i nikada nije u potpunosti završen. S obzirom da se kod građevina oslanjao na prirodne forme, ovdje je prirodu pretvorio u lukove, kolonade i natkrivene galerije kamuflirane

²⁴ Park Guell: <https://parkguell.barcelona/en>

umjetnim strukturama. Boje mozaika od razbijenih pločica koje prekrivaju površinu različitih elemenata, Gaudijeva je tehnika koja omogućuje da različiti oblici ožive. U svojoj izgradnji, Gaudi je za izradu različitih mozaika koristio razbijene, sitne, višebojne komade keramičkih pločica nazvane *trencadis*.²⁵ Park karakteriziraju jake boje i on predstavlja spoj prirode i arhitekture s obzirom da spaja vijugave staze, bujne vrtove i jedinstvene i neobične građevine. Raspored parka djelomično se temelji na Apolonovu svetištu u Delfima, a Gaudi se poslužio reljefom terena da stvori arkade i vijadukte od prirodnog kamena. Najimpresivniji dio parka su dijelovi prekriveni mozaicima od razbijenih pločica koje je najvećim dijelom napravio arhitekt Josep Maria Jujol. Na ulazu u park nalaze dvije vratareve kućice ovalnog tlocrta i izvana raskošno ukrašene pločicama a unutra su nepravilne sobe, prozori neobičnog oblika i uska stubišta. Nakon kućica nalazi se glavno, dvostruko stubište koje vodi do Hipostilne sobe, velikog prostora okruženog dorskim stupovima koji podupiru veliku terasu iz sa koje se pruža panoramski pogled na grad. Na vrhu stubišta nalazi se šareni zmaj kojemu voda kapa iz usta a on je ujedno i simbol parka. Iznad njega se nalazi ornamentalni smeđi tronožac, a ispod druga fontana u obliku zmijske glave. Trg prirode, još je jedno značajno mjesto u parku zbog toga što je to veliki otvoreni prostor okružen zmijskom klupom ukrašenom šarenim fragmentima pločica, te je on namijenjen tržnici i javnim događajima. Godine 1984., park je uvršten u UNESCO-ov popis svjetske kulturne baštine.

Slika 10. Park Guell (Preuzeto 20.05.2023.)

Izvor:<https://www.viator.com/Barcelona-attractions/Park-Guell/d562-a831>

²⁵ Sorensen, Chandler op. cit. 11.

2.1.2.4. Palača katalonske glazbe

Palača katalonske glazbe ili Palau de la Musica Catalana (*Slika 11.*) jedan je od najvažnijih simbola katalonske modernističke arhitekture. Za nju se kaže kako je modernistički pokret u Barceloni estetski vrhunac dosegao u ovoj veličanstvenoj koncertnoj dvorani.²⁶ Ona je jedina koncertna dvorana u Europi osvjetljena prirodnim rasvjetom. Smještena je u četvrti San Pere, za koju se smatra da je jedna od najljepših u Barceloni. Izgradnja je trajala tri godine (1905.-1908.) i financirana je većinom donacijama, po nacrtu Lluisa Domenecha i Montanera. Iako je dodano nekoliko proširenja, zgrada je zadržala originalni izgled. Domenech je za nju rekao kako je ona "vrt glazbe" zbog toga što od ulaza u palaču sa svakom površinom ornamentiranog predvorja, stupova do rukohvata, sadrži cvjetne motive. Palača je zamišljena kao koncertna dvorana za zbor Orfeo Catala, utemeljen 1891. godine koji je predvodio katalonski kulturni preporod, ali je ubrzo nakon otvaranja postala glavna koncertna dvorana u Barceloni. Pročelje palače, sastoji se od crvenih cigli na kojemu su stupovi prekriveni mozaicima na čijem su vrhu biste poznatih skladatelja: Pierluigi de Palestrinija, Johanna Sebastiana Bacha i Ludwiga van Beethovena. Unutar palače nalazi se gledalište koje može primiti 2200 gledatelja i koje osvjetljava golema izvrnuta kupola oslikana vitrajem i s prikazom 40 anđeoskih korskih pjevača. U središtu kupole zlatni mozaik jest sunce, dok plave nijanse oko njega predstavljaju nebo. Kipove Richarda Wagnera i Clavea na luku proscenija koji uokviruje pozornicu kreirao je Domenech a dovršio Pau Gargallo. Skupina 18 elegantnih muza koje sviraju instrumente tzv. „Muze palače“ čine kulisu pozornice. Napravljene su od terakote i razbijenih komadića keramike i predstavljaju najljepši dio palače. Na stropu palače nalaze se i krilati konji koji su djelo kipara Eusebija Aarnaua i crtež vožnje kolima koja vuku konji usmjereni prema pozornici iz skladbe Richarda Wagnera *Valkira*²⁷. Prvenstveno su se u palači trebali održavati samo koncerti klasične glazbe i zbarske izvedbe, no kasnije su se počeli izvoditi i komorni koncerti na kojima nastupaju španjolske pop i jazz zvijezde te državni i međunarodni simfonijski orkestri. Dovođenjem radova, započelo je novo razdoblje palače, gdje je dodana podzemna koncertna dvorana i vanjski trg za ljetne koncerte. Godine 1971. proglašena je nacionalnim

²⁶ Ibid. str. 38.

²⁷ Ibid. str. 39.

spomenikom Španjolske a 1997. godine ušla je pod UNESCO-ovu listu zaštićene svjetske baštine.²⁸

Slika 11. Palača katalonske glazbe (Preuzeto 25.05.2023.)

Izvor: <https://sworld.co.uk/02/798507/photoalbum/palaca-katalonske-glazbe-Secret-World>

2.1.2.5. Bolnica Sv. Križa i Pavla

Bolnica Sv. Križa i Pavla ili Hospital de la Santa Creu i de Sant Pau (*Slika 12.*) povijesna je bolnica u Barceloni koja predstavlja jedno od najvažnijih secesijskih arhitektonskih građevina u gradu. Prije nego što je počela sama gradnja bolnice, na njenom mjestu u 15. stoljeću se spojilo nekoliko manjih srednjovjekovnih lječilišta a u bivšim zgradama bolnice nalaze se umjetnička škola Escola Massana i Državna knjižnica Katalonije. Danas se za nju kaže kako je ona "grad u gradu" zbog svoje ljepote i važnosti.²⁹ Izgradnja bolnice trajala je do 1930. godine i njenu izgradnju je započeo Lluís Domènech i Montaner 1902. godine a nakon njegove smrti, projekt je završio njegov sin Pere.³⁰ Zgrada je planirana da se izgradi preko dvije avenije po kutom od 45 stupnjeva prema ulicama četvrti Exiample. Bolnica se sastoji od 26 paviljona postavljenih u velikom perivoju jer je Domènech vjerovao da će se pacijenti brže oporaviti na svježem zraku i usred drveća. Svi povezani hodnici i javni prostori sakriveni su ispod zemlje a

²⁸ Palača katalonske glazbe: <https://www.palaumusica.cat/en>

²⁹ Barcelona.de: <https://www.barcelona.de/en/barcelona-hospital-sant-pau.html>

³⁰ Williams, op.cit. str. 75.

kako je vjerovao da umjetnost i boje liječe, raskošno je ukraasio paviljone. Krovovi su prekriveni keramičkim pločicama, a prijamni paviljon krasi zidovi prekriveni mozaikom te skulpture Eusebija Arnaua. Bolnica je zajedno sa Katalonskom palačom glazbe upisana 1997. na UNESCO-ovu listu svjetske kulturne baštine kao jedinstven primjer bogato ukrašene arhitekture koja je prilagođena potrebama bolesnika. Bolnica je služila bolesnicima do 2009. godine kada je nakon obnove pretvorena u muzej i kulturni centar, a nova bolnica je sagrađena 2003. godine sjeverno od ove bolnice. Danas je moguće obići kompleks nekoliko puta dnevno, a njene prostorije koriste neke od međunarodnih organizacija poput Svjetske zdravstvene organizacije i UN-Habitata.

Slika 12. Bolnica Sv. Križa i Pavla (Preuzeto 25.05.2023.)

Izvor: <https://www.top-barcelona-apartments.com/de/places/hospital-sant-pau-4/>

2.2. Prirodne atrakcije

Prirodne atrakcije su mjesta u prirodi koja sa svojim prirodnim elementima privlače turiste zbog svoje ljepote, jedinstvenosti i rekreativnih mogućnosti. One su zanimljive zbog toga što nude priliku za opuštanje, rekreaciju, otkrivanje, avanturu i povezivanje s prirodom. Primjer prirodnih atrakcija jesu nacionalni parkovi i parkovi prirode, koji su pod zaštitom radi očuvanja prirodnih ekosustava flore i faune. Osim toga, prirodne atrakcije su i planinski lanci poput Himalaje, Alpa, Rocky Mountainsa koji privlače posjetitelje zbog prkrasnih pogleda i mogućnosti za bavljenje aktivnošću tj. skijanje, planinarenje ili planinski biciklizam. Plaže i obalne atrakcije poput koraljnih grebena, također su dio prirodnih atrakcija koje privlače turiste koji žele uživati u sunčanju, kupanju, ronjenju i surfanju i slično.

2.2.1. Izmijenjene prirodne atrakcije

Izmijenjene prirodne atrakcije koje se smatraju stvorenim ili umjetničkim prirodnim atrakcijama jesu prirodna okružja koja su nastala pod čovjekovim djelovanjem kako bi se poboljšala ili stvaorila neka nova atrakcija. Ovakve atrakcije su spoj prirodnih prirodnih elemenata s ljudskim umjetničkim ili tehničkim intervencijama kako bi se stvorili jedinstveni doživaj za posjetitelje. Primjer izmjenjenih prirodnih atrakcija jesu vodopadi i fontane koji su bili pod čovjekovim utjecajem na način da su se izgradile brane, akumulacijska jezera i slično. Najbolji primjer tome jesu Viktorijini slapovi u Africi. Nadalje, uređeni vrtovi i umjetne plaže su također primjeri izmjenjenih prirodnih atrakcija. Uređeni vrtovi kombiniraju floru tj. razne vrste cvijeća i biljaka i razne čovjekove intervencije koje stvaraju ugodan ugođaj. Što se tiče umjetnih plaža, u nekim gradovima i turističkim odredištima plaže su stvorene umjetnim putem kako bi se pružilo obalno iskustvo poput izgradnje plaža na obali rijeke ili jezera.

2.2.1.1. Parc de la Ciutadella

Parc de la Ciutadella (*Slika 13.*) je jedna od najljepših i najzelenijih oaza u Barceloni, te ujedno i najveći park u Barceloni. Na njenom mjestu je nekada bila velika zvjezdolika utvrda, izgrađena za Filipa V. između 1715. i 1720. nakon 13-to mjesečne opsade grada. Kako bi se izgradila ova utvrda, Filip V. je oduzeo veliki dio četvrti Ribera i time je htio staviti narod pod svoju kontrolu. Utvrda je predstavljala sve ono što su Katalonci mrzili a to su bili Bourbonci i

središnju vladu u Madridu. U utvrdi su trebali živjeti vojnici koji bi čuvali zakon i red, ali naposljetku nikada nije bila korištena za to. Pretvorena je u zatvor te je bila omražena za vrijeme Napoleonove okupacije i liberalnih represija u 19. stoljeću kao simbol centralizirane moći. General Prim, čiji kip stoji usred parka, dao ju je srušiti a park je predan gradu, te se tu 1888. održala Svjetska izložba. Sačuvale su se samo tri građevine: Guvernerova palača, koja je danas pretvorena u školu, zatim kapelica te arsenal u kojemu je danas Katalonski parlament. Od aktivnosti, park nudi više kulturnih i rekreativnih aktivnosti od bilo kojeg drugog u gradu, a posebno je popularan nedjeljom popodne kada se skupe ljudi u parku i slušaju glazbenike kako sviraju instrumente, plešu i opuštaju se i ili idu u muzeje i zoološki vrt.³¹ U parku se mogu vidjeti različita djela katalonskih kipara kao što su Mares, Arnau, Carbonell, Clara, Llimona, Gargallo, Dunyach i Fuxa kao i radovi modernih umjetnika kao što su Tapies i Boter. U perivoju na Placa de Armesu nalazi se slavoluk koji je projektirao arhitekt Josepa Fontsera uz pomoć Antonija Gaudija koji je tada bio student. Na području parka nalazi se zoološki vrt, katalonski parlament, i 3 muzeja; muzej moderne umjetnosti (Museu d' Art Modern) koji se nalazi u zgradi parlamenta, zoološki muzej i geološki muzej (Museu de Geologia).³² U parku se nalazi fontana i vodeni bazen koji je ukrašen zmajevima koji su česti detalji Gaudijevih djela. Na jugozapadnoj strani parka na tzv. strani Passeig de Picasso, nalaze se četiri očuvane modernističke zgrade. Najsjevernija zgrada, Castell dels Tres Dragons (Dvorac tri zmaja) primjer je ranog modernizma gdje su se kombinirali različiti stilovi i tehnike. Konstrukcija zgrade sastavljena je od opeke i čeličnih elemenata koja je inspirirana tada poznatom Amsterdamskom burzom. Zgradu je 1887. godine izgradio jedan od vodećih predstavnika katalonske secesije, arhitekt Lluís Domènech i Montaner. Unutar zgrade od 1920. godine nalazi se Zoološki muzej. Pokraj Caastell dels Tres Dragons, nalazi se tzv. zimski vrt "L' Hivernacle". Zimski vrt predstavlja paviljon od lijevanog željeza i stakla a u ljeto se ondje održavaju jazz koncerti. Geološki muzej, koji se nalazi odmah pokraj zimskog vrta, zgrada je koju je 1882. izgradio Antoni Rovira i Trias u neoklasicističkom stilu. To je prvi muzej u Barceloni koji je danas bogat velikom zbirkom minerala.³³

³¹ Williams, op.cit str 89.

³² Barcelona. de-<https://www.barcelona.de/en/barcelona-parc-ciudadella.html>

³³ Williams, op.cit. 91

Slika 13. Parc de la Ciutadella (Preuzeto: 07.06.2023.)

Izvor: <https://www.musement.com/us/barcelona/parc-de-la-ciutadella-v/>

2.2.1.2. Parc de Montjuic

Brežuljak Montjuic, nalazi se na jugu grada Barcelone, iznad komercijalne luke i na visini od 213 metara te on predstavlja najveće rekreacijsko područje u Barceloni. Vrlo je popularno mjesto za sve dobne skupine i u svako doba dana zbog svojih brojnih muzeja, umjetničkih galerija, kazališta, parkova i noćnih klubova. Po jednom izvoru, smatra se kako je na njegovu mjestu bila keltsko-iberska naseobina prije nego su Rimljani izgradili Jupiterov hram na Mons Iovis, od čega je i nastalo ime Montjuic, dok drugi izvor navodi kako je brežuljak dobio ime po židovskom groblju. Michael Ivory kaže kako je to najljepši gradski park te jedinstven spoj egzotičnih vrtova i turističkih atrakcija i kako je malo onih koji će se oduprijeti privlačnosti "Jupiterove planine". S obzirom da nije bilo opskrbe vodom, na Montjuicu se nalazila samo nekolicina građevina prije gradnje utvrde na vrhu 1640. godine. Zahvaljujući visokoj nadmorskoj visini, brdo je bilo korišteno kao mjesto za utvrdu Castell de Montjuic po kojoj je i dobio ime (*Slika 14.*) Utvrda je trebala služiti kao zaštita gradu, no 1842. godine je bombardirala grad zbog tijekom ustanka protiv Španjolske vlade u Madridu.³⁴ Montjuic je došao do izražaja 1929. godine, kada je bio mjesto održavanja Međunarodne izložbe. Po cijeloj sjevernoj strani brežuljka, gradile su se raskošne građevine koje uključuju i poznatu aveniju

³⁴ Barcelona life- <https://www.barcelona-life.com/barcelona/montjuic>

Avinguda de la Reina Maria Cristina koja je ispunjena golemim izložbenim dvoranama. U centru avenije, nalazi se Font Magica (Čarobna fontana), arhitekta Carlesa Buigasa koja je redovito osvijetljena šarenim bojama. navečer u ljeto od četvrtka do nedjelje i petkom i subotom zimi, prskanje vode popraćeno je glazbom i svjetlima. iznad fontane se nalazi Palau Nacional (Nacionalna palača) s povijesnom zbirkom nacionalne umjetnosti. Nacionalna palača bila je glavna građevina 1929. godine za Međunarodnu izložbu, jer se u njoj nalazi najbolja zbirka romaničkih fresaka u Europi koje su bile velik izvor inspiracije Joanu Mirou. osim toga, kao njemački doprinos Međunarodnoj izložbi, u Paviljonu Mies van der Rohe, nalazi se kip njemačkog kipara Georga Kolbea koji je izrađen od čelika, stakla, oniksa i kamena u stilu Bauhauasa. Uz kip, u paviljonu je smještena još jedna od njegovih najpoznatijih djela, a to je *stolica Barcelona*³⁵. Za potrebe Olimpijskih igara 1992. godine, izvedena je posljednja velika gradnja na Montjuicu, gdje je Barcelona dobila sportske sadržaje svjetskog ranga. Fundacio Joan Miro, muzej je arhitekta Josepa Lluisa Seta kojeg je izgradio u čast katalonskom umjetniku Joan-u Miro-u poznatom po tome što je razvio nadrealni stil živih boja i maštovitih oblika. U tome muzeju nalazi se stalna Miro-ova izložba grafika, skulptura slika i tapiserija osvijetljenih prirodnim svjetlom. Miro je sam donirao svoja djela, a jedno od najpoznatijih djela je *Serija Barcelona*, komplet od 50 crno-bijelih litografija. Poble Espanyol (Španjolsko selo) arhitektonski je muzej na otvorenom koji se nalazi na 400 metara udaljenosti od Čarobne fontane na Montjuicu. On je bio jedna od najvećih atrakcija Svjetske izložbe 1929. godine.³⁶ Muzej je primjer lokalnih španjolskih arhitektonskih stilova i obrta. Prvenstveno je bio postavljen je za Međunarodnu izložbu 1929. godine te se na kraju pokazalo da ima trajnu vrijednost. Građevinske stilove iz cijele Španjolske dočarava 116 kuća koje su izgradili poznati arhitekti i umjetnici tog doba a selo je preuređeno krajem 80-ih godina 20. stoljeća. Obrtnici ovdje proizvode lokalne rukotvorine koje uključuje ručno puhano staklo, keramiku, predmete iz Toleda ukrašene intarzijama i katalonske sandale. Torres de Avila predstavljaju glavni ulaz koji je preuređen u noćni lokal a u blizini se nalaze dućani s rukotvorinama, barovi i dječje kazalište. Na vrhu Montjuica nalazi se golema utvrda iz 18. stoljeća. Prije nje, nalazila se utvrda koja je sagrađena 1640. godine, ali 1705. godine uništio ju je Filip V. sadašnja utvrda zvjezdolikog je oblika i izgrađena je za vrijeme obitelji Bourbon a nakon građanskog rata postala je zatvor. Olimpijski stadion(Estadi Olympic de Montjuic) još je jedna značajna

³⁵ Williams, op. cit. str. 33.

³⁶ Ivory, op.cit. str. 29.

atrakcija na Montjuicu. Stadion je izgrađen 1927. godine za Međunarodnu izložbu 1929. godine u gradu, a renoviran 1989. godine kako bi bio glavni stadion za Ljetne olimpijske i paraolimpijske igre 1992. godine. Zbog obnove redovnog stadiona Camp-a Nou, Olimpijski stadion postati će u sezoni 2023./2024. domaći stadion nogometnom klubu FC Barceloni.

Slika 14. Parc de Montjuic (Preuzeto 05.06.2023.)

Izvor: <https://www.hotels.com/go/spain/magic-fountain-montjuic-barcelona>

2.2.2. Neizmijenjene prirodne atrakcije

Neizmijenjene i pretežito neizmijenjene prirodne atrakcije su one atrakcije koje nisu pretrpjeli značajne promjene ili nisu bile pod izravnim čovjekovim djelovanjem. Takve atrakcije sadržavaju izvornu ljepotu, autentičnost i ekološku vrijednost. Neki od primjera neizmijenjenih prirodnih atrakcija jesu nacionalni parkovi, koraljni grebeni, planinski lanci i pustinje.

2.2.2.1. Montserrat

Montserrat (*Nazupčana planina*) je planina u Barceloni čiji najviši vrh iznosi 1236 metara, 60 km sjeverozapadno od grada Barcelone (*Slika 15.*). Planina je dio planinskog lanca koji se uzdiže iznad ravnice i sadrži žičaru koja omogućuje odlazak do viših dijelova planine.³⁷ Smatra da je najsvetije mjesto u Kataloniji zbog samostana Montserrata koji je okružen kapelama i pustinjačkim špiljama.³⁸ Jedna od kapela je zabilježena je u 9. stoljeću, samostan je osnovan u 11. stoljeću a 1409. godine postao je neovisan od Rima. Tijekom rata za neovisnost 1811. godine, kada su Francuzi napali Katalonce, samostan je u potpunosti uništen, a ponovo je sagrađen i naseljen bio 1844. godine. Za vrijeme Francova režima, bio je središte katalonske kulture, a danas u njemu žive benediktinski redovnici. Montserrat je jedno od najvažnijih vjerskih utočišta u Kataloniji zbog toga što mnogi posjetitelji pješake noću do vrha, ne bi li gledali izlazak sunca.³⁹ Posjetitelji samostana mogu čuti kor dječaka Escolania kako pjevaju *Salve Regina* i *Virolai* (himna Montserrata) u različito doba dana osim subotom, u srpnju i kolovozu i tijekom božićnog perioda. Ispred samostalna nalazi se Placa de Santa Maria gdje središnji dio trga dva su krila gotičkog klaustra iz 1477. godine, a moderno pročelje samostana rad je Francesca Folguere. Na trgu se nalazi i muzej u kojemu je sačuvana zbirka katalonskog slikarstva 19. i 20. stoljeća, mnoga talijanska i francuska djela i liturgijskih predmeta iz Svete Zemlje. Iza trga nalazi se bazilika u kojoj u unutrašnjosti u prezbiteriju bazilike koja je nadvođena kupolom nalazi se oltar bogato ukrašen emajlom i slikama katalonskih umjetnika. Iza oltara, nalazi se kip Crne Gospe (La Moreneta), zaštićena iza stakla, a njezina zlatna kugla s križem strši vani kako bi je hodočasnici dotakli. Crna Gospa je simbol Montserrata i 1881. je postala zaštitnica Katalonije. Prema izvoru, smatralo se kako ju je napravio Sv. Luka, a donio Sv. Petar 50. godine ali analizom ugljika utvrđeno je kako je nastala u 12. stoljeću unutrašnje dvorište samostana sadrži krstionicu iz 1902. godine s kipovima Carlesa Colleta dok vrata koja se nalaze desno vode prema Crnoj Gospi. U sklopu kompleksa na Montserratu, nalaze se hotel i kafić te uspinjača koja vodi posjetitelje u predjele iznad samostana.

³⁷ Sorensen, Chandler, op.cit. str. 119.

³⁸ Williams, op.cit. str. 45.

³⁹ Earth trekkers-<https://www.earthtrekkers.com/day-trip-montserrat-barcelona-spain/>

Slika 15. Planina Montserrat i samostan (Preuzeto 07.06.2023.)

Izvor: <https://www.istockphoto.com/photos/montserrat-spain>

2.2.2.2. La Barceloneta

Plaža Barceloneta (*Slika 16.*) smještena je na obali istoimene četvrti i predstavlja najbogatiji pješčani i morski turistički dio u Barceloni. Barceloneta je duga 422 metra i jedna je od najstarijih i najtradicionalnijih plaža u gradu. Ona je najpopularnija plaža u Barceloni te se na njoj odvija različit broj sportskih aktivnosti i vodenih sportova, a na njoj se nalazi istoimena ribarska četvrt Barceloneta, koja se nalazi ispod središta grada bogata malim restoranima i kafićima. Ribarsku četvrt je projektirao 1753. godine arhitekt i vojni inženjer Juan Martin de Cermeno kako bi se ondje preselilo stanovništvo koje je nakon izgradnje utvrde Ciutadella, ostalo bez domova blizu središta grada i otada su ondje živjeli samo ribari i radnici.⁴⁰ Smatra se kako je plaž Barceloneta inspirirala Miguela de Cervantesa kao mjesto za bitku između Don Quijotea i Viteza Bijelog Mjeseca te je ondje vitez i poražen.

⁴⁰ Introducing Barcelona-<https://www.introducingbarcelona.com/la-barceloneta>

Duž plaže nalazi se arkada u kojoj se nalazi centar Espai de Mar (Morski prostor), a to je objekt koji je dizajniran da olakša pristup plaži i morskom okolišu.

Slika 16. Plaža Barceloneta (Preuzeto: 07.07.2023.)

Izvor: <https://dotravel.com/magazine/article/63/festa-major-de-la-barceloneta>

2.3. Sportske atrakcije

Sportske atrakcije jesu objekti, mjesta ili događaji koji su povezani sa sportskim aktivnostima koje mogu bit primarni cilj putovanja turista u određenu destinaciju. To su mjesta na kojima se ljudi skupljaju kako bi sudjelovali u sportskim događajima, gledali razna natjecanja i utakmice ili se aktivno bavili sportskim aktivnostima.

2.3.1. Materijalne sportske atrakcije

Materijalne sportske atrakcije su fizički objekti ili građevine koji su namijenjeni sportskim događajima i aktivnostima. Oni pružaju uvjete za provođenje i održavanje različitih sportskih aktivnosti. Građeni su za specifične sportove i prilagođeni su sportskim aktivnostima.

2.3.1.1. Camp Nou

Camp Nou (*Slika 17.*) jedan je od najpoznatijih nogometnih stadiona na svijetu i dom je jednog od najuspješnijih klubova u Europi a i svijetu, a to je FC Barcelona. Camp Nou na španjolskom znači "Novi teren", a otvoren je 1957. godine. Najveći nogometni igrači svijeta igrali su na ovome stadionu poput Ronaldinha, Diega Maradone, RONALDA, Lionela Messija. Stadion se gradio od 1954.-1957. godine i može prihvatiti 99,354 posjetitelja, te je on ujedno stadion sa najvećim kapacitetom u Španjolskoj, najveći u Europi i treći najveći stadion na svijetu⁴¹. Kako bi se prilagodio rastućem broju navijača, stadion je prošao kroz nekoliko proširenja tijekom godina i službeno je otvoren 24. rujna 1957. godine. Nakon izgradnje Campa Nou-a, stadion je postao domaćin FC Barcelone i tako zamijenio prethodni stadion, Les Cortes koji je imao kapacitet od 48.000 navijača i time je bio premalen da sadrži veliki broj navijača. Kada je prvi put otvoren 1957. godine mogao je primiti 93.053 gledatelja dok je 1982. radi održavanja Svjetskog prvenstva u nogometu, se povećao na 120 000 ali uvođenjem novih mjera koji zabranjuju da stadion sadrži stajaća mjesta, stadion je smanjio kapacitet u kasnim 1990-ima na brojku od 99.000. UEFA je u sezoni 1998./1999. Camp Nou dodijelila status s pet zvjezdica zbog toga što je prepoznala njegove sadržaje i usluge. u skladu s novim pravilnikom UEFA-e u 2010. godini kategoriju s 5 zvjezdica zamijenila je tzv. 'Kategorija 4' koja obuhvaća stadione

⁴¹ Camp Nou-<https://www.fcbarcelona.com/en/club/facilities/spotify-camp-nou>

koji ispunjavaju najzahtjevnije zahtjeve koji se tiču sadržaja, usluga i kapaciteta. Stadion su dizajnirali arhitekti Francesc Mitjans Miro i Josep Soteras Mauri u suradnji sa Lorenzom Garciom Barbonom a izgrađen je uglavnom od betona i željeza. Projekt gradnje stadiona koštao je 288 milijuna pezeta, što se negativno odrazilo na klub jer je iduće godine bio u dugovima. Stadion se prvo trebao zvati "Estadi del FC Barcelona" ali je postao poznat pod imenom Camp Nou, te je tek u sezoni 2000./2001. izglasan je od strane članova kluba da Camp Nou postane službeni naziv stadiona. Visina stadiona iznosi 48 metara, a prostire se na površinu od 250 metara dužine i 220 metara širine. Njegovu arhitekturu krase dizajn otvorene zdjele što navijačima omogućuje pogled na teren sa skoro svakog sjedala kao i njegov krov koji prekriva sve dijelove za sjedenje. Unutar stadiona posebno se ističu kapelica uz svlačionice, predsjednička loža, VIP salon, press sobe, nekoliko televizijskih studija, klupski muzej FC Barcelona i uredi brojnih klupskih odjela. Na stadionu se nalazi i s muzej FC Barcelone koji prikazuje povijest kluba i postignuća. Osim toga u muzeju se mogu pronaći i predmeti i suveniri poput kopački koje su igrači nosili tokom utakmica na kojima su osvajali prvenstva, poster i slično.⁴² Navijači FC Barcelone nazivaju se "Cules" a slogan kluba glasi "Mes que un club" što znači više od kluba.

Slika 17. Stadion Camp Nou (Preuzeto 15.06.2023.)

Izvor: <https://espaibarca.fcbarcelona.com/en/card/1651903/sustainability-future-camp-nou>

⁴² Sorensen, Chandler, op.cit. str. 111.

3. Vrste turizma i turistički pokazatelji

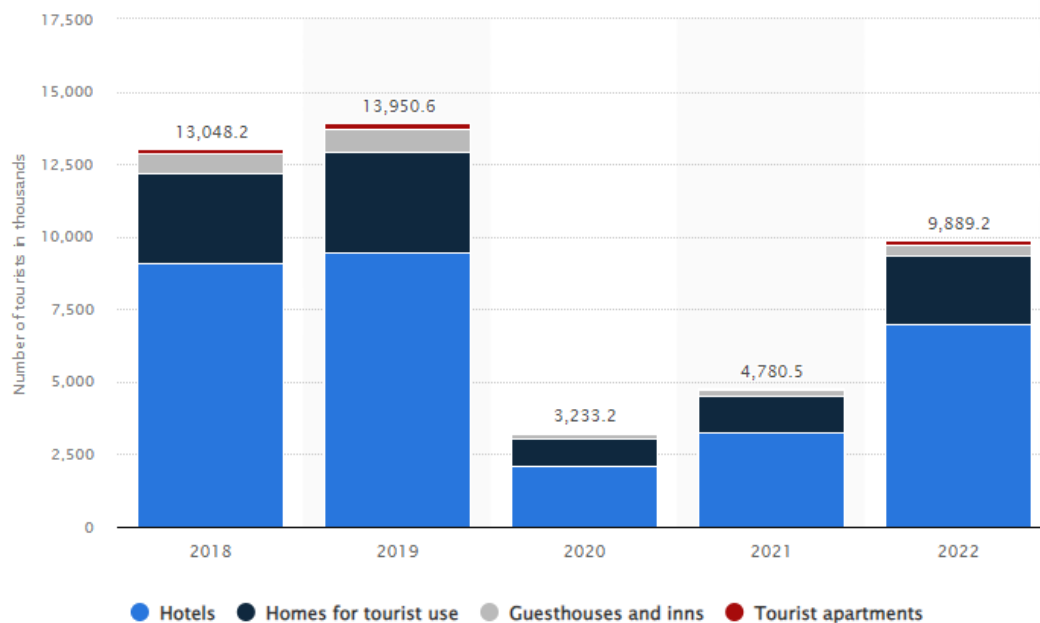
Turizam je gospodarska grana koja je od velike značajnosti za gospodarstvo svake države. On uključuje pružanje smještaja i usluga posjetiteljima kao i sve aktivnosti vezane uz ostvarivanje prihoda od te uslužne djelatnosti. S obzirom da postoji mnogo vrsta turizma tako postoje i razne karakteristike turizma. Važnije karakteristike turizma jesu turistička ponuda, turistička potražnja, elastičnost, sezonalnost, turistički promet i slično. One su bitne za razumijevanje načina ponašanja i djelovanja turista u destinaciji.

Vrste turizma

Barcelona je grad poznat po brojnim prirodnim i umjetnim atrakcijama koje čine osnovu za razvitak raznih oblika turizma. Jedan od najrazvijenijih je kulturni turizam s obzirom da se u Barceloni nalaze mnogi povijesni spomenici i građevine poput Sagrada Familije, Barcelonske katedrale, Case Batllo, Case Mila itd. i brojne galerije, muzeji. Gastronomski turizam, još je jedna vrsta turizma koja privlači posjetitelje iz cijelog svijeta. Katalonija, a tako i Barcelona, poznata je po svojim autohtonim specijalitetima poput *paella*, *escalivade*, *kalcotija*, *mel y mato* itd. što posjetiteljima daje poseban doživljaj upoznavanja katalonske kuhinje. Sportski turizam uz kulturni turizam jedan je od najrazvijenijih u Barceloni zbog toga što je u Barceloni jedan od najboljih klubova u Europi a to je FC Barcelona koji zbog utakmica privlači veliki broj posjetitelja iz različitih država. Važnost sporta za grad Barcelonu pokazuje to da je Barcelona 2020. godine bila proglašena godinom sportskog turizma. Barcelona je oduvijek bio grad domaćin velikih sportskih događaja, a jedan od najpoznatijih sportskih događaja bile su Olimpijske igre 1992. godine. To je bila prekretnica u turizmu Barcelone, zbog toga što je ona bila poprište najvećeg sportskog događaja na svijetu jer su je posjetili turisti iz cijelog svijeta a samo održavanje igara bio je važan trenutak za izgradnju i poboljšanje sportske infrastrukture kao i uređenje grada. Osim nogometa, Barcelona je poznata i po regatama, konjičkim natjecanjima, teniskim turnirima, triatlon natjecanjima, motociklističkim utrkama kao i po Formuli 1. Posjetitelji Barcelone mogu uživati i sudjelovati u brojnim rekreativnim natjecanjima te aktivnom odmoru s obzirom da Barcelona ima brojna rekreativna natjecanja i pregršt terena za vježbanje na otvorenom, bazene, golf terene i slično.

Statistički podaci

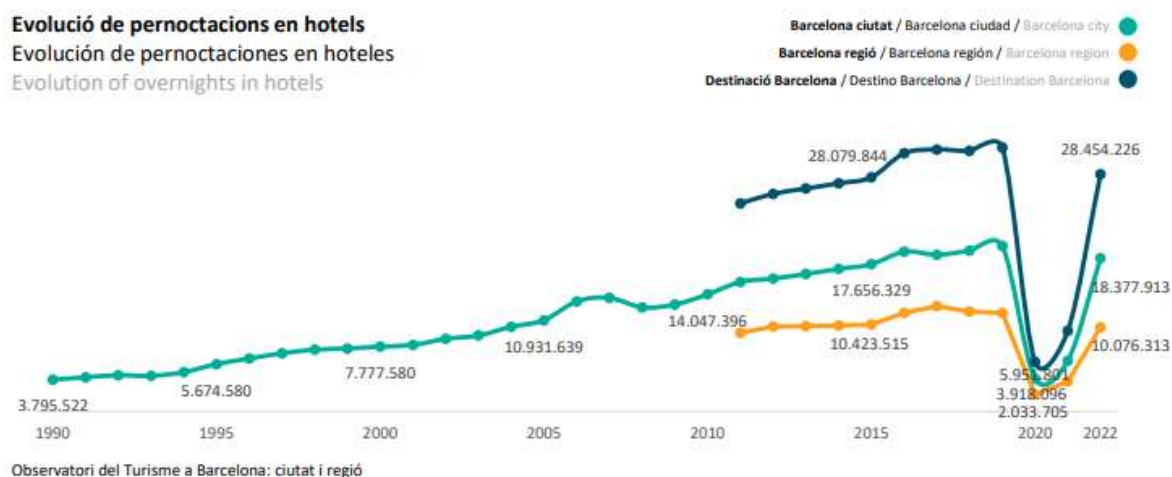
Barcelonu kao jednu od dominantnijih turističkih destinacija u Europi, posjete na milijune i milijune turista godišnje. Prema podacima sa Statiste (*Slika 18.*), uspoređujući period od 2018.-2022. godine, najviše turista je odsjedalo u hotelima zatim u kućama za turiste nakon toga u pansionima i hostelima te najmanji broj turista je boravio u turističkim apartmanima.

Slika 18. Prikaz turističkog prometa prema smještajnim objektima u rasponu od 2018.-2022. (Preuzeto: 27.05.2023.)

Izvor: <https://www.statista.com/statistics/772271/tourists-in-barcelona-spain-by-kind-from-accommodation/>

Što se tiče broja noćenja u hotelima, (*Slika 19.*) iduća slika uspoređuje broj noćenja u hotelima od 1990. godine svakih 5 godina i uspoređuje grad Barcelonu, regiju Barcelona i destinaciju Barcelona. Vidljivo je kako je od 1990. godina broj noćenja u hotelima u gradu Barceloni kroz godine rastao, dok se tek oko 2011. broj noćenja u hotelima u regiji Barceloni i destinaciji Barceloni počeo pojavljivati i povećavati. Broj noćenja je rastao promatran kroz sva tri segmenta sve do 2020. godine kada se pojavila pandemija COVID-19, te je tada broj pao ali se 2021. počeo postepeno podizati i nastavio rasti sve do danas.

Slika 19. Noćenja u hotelima u periodu od 1990.-2022. Godine (Preuzeto 30.05.2023.)

Izvor: https://www.observatoriturisme.barcelona/sites/default/files/230505_C%C3%A0psula%201%20IAOTB_0.pdf

Uspoređujući broj posjetitelja u Barceloni, (Slika 20.) najveći broj posjetitelja dolazi iz tri turistički dominantne države, a to su Španjolska, SAD i Francuska. Najveći broj turističkih dolazaka ostvaruje upravo domicilno stanovništvo, tj. stanovnici Španjolske koji godišnje posjete Barcelonu u milijunima dolazaka te je u protekloj godini ostvareno čak 1.456.582 dolazaka. Za razliku od Španjolske, broj posjetitelja iz SAD-a u 2022. godini iznosio je 757.761, dok je dolazaka iz Francuske bilo 627.865. Osim Španjolske, SAD-a i Francuske, u top 5 najčešćih posjetitelja spadaju i Ujedinjeno Kraljevstvo i Italija. Najveći broj dolazaka u grad Barcelonu, (Slika 21.) potječe iz putovanja avionom od čak 79,1 % dok je postotak dolazaka autobusom 2,8 %. Što se tiče dolaska vlastitim automobilom, za grad Barcelonu postotak iznosi 5,2 % dok za cijelu regiju Barcelona postotak iznosi 44,6 % što bi se moglo pretpostaviti kako u regiju Barcelonu dolazi najčešće domicilno stanovništvo ili okolne države poput Francuske te se zbog toga regija Barcelona ostvaruje najveći postotak dolazaka automobilom, dok je konkretno grad Barcelona dominira s dolascima zračnim putem pod pretpostavkom da većina ljudi putuje Barcelonom putem javnog prijevoza. Kao primarno tj. glavno transportno sredstvo, (Tablica 1.) najčešće ljudi istražuju grad pješke i to iznosi u postotku 38,9 % , a nakon toga najviše korišteno transportno sredstvo je metro čiji postotak iznosi 33,44 %. Taxi je iduće prijevozno sredstvo koje je često korišteno te ga koristi 12,4 % posjetitelja a zatim odmah poslije njega za čak upola manje ljudi (6,1 %) koristi autobus. Još jedna od bitnih stavki je i prosječna potrošnja po osobi, (Tablica 2.). Najveća potrošnja novca se odnosi na putovanje i u prosjeku to iznosi 361,3 €, dok se za smještaj po danu potroši 68,5 € a na troškove se po danu potroši 84,4 €

Turistes en hotels segons país de residència
Turistas en hoteles según país de residencia
Tourists in hotels by country of residence

Barcelona ciutat / Barcelona ciudad / Barcelona city

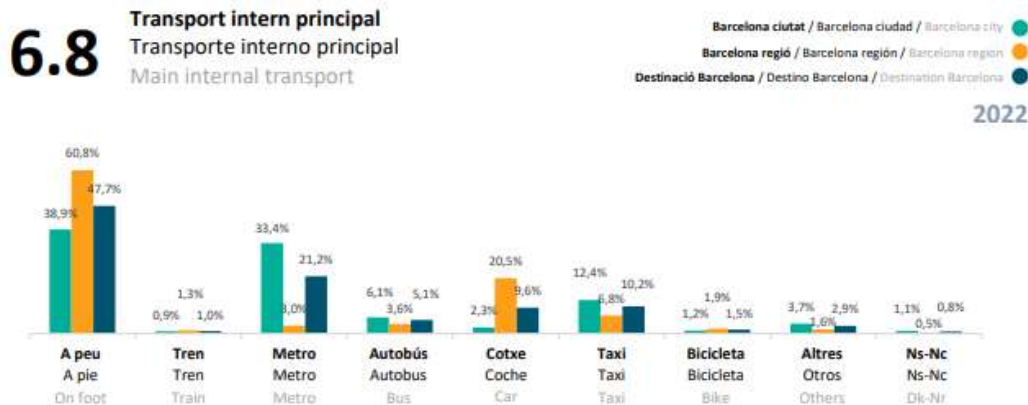
	Quota de mercat Quota de mercado Market share				2022	Turistes Turistas Tourists Var 22/21 (%)
	2019	2020	2021	2022		
1 Estat espanyol / Spain	17,0%	29,9%	33,1%	20,8%	1.456.582	34,2
2 Estats Units d'Amèrica / United States	11,6%	5,2%	5,6%	10,8%	757.761	300,8
3 França / France	7,7%	11,7%	14,3%	9,0%	627.865	33,5
4 Regne Unit / United Kingdom	8,1%	6,5%	3,6%	7,4%	517.682	343,1
5 Itàlia / Italy	6,2%	5,5%	5,4%	6,0%	416.257	137,3
6 Alemanya / Germany	5,5%	4,2%	4,9%	5,9%	409.755	154,7
7 Països Baixos / Netherlands	2,3%	2,0%	3,3%	3,0%	206.205	90,7
8 Suïssa / Switzerland	1,5%	1,2%	1,7%	1,7%	121.022	121,4
9 Bèlgica / Belgium	1,5%	1,7%	1,8%	1,6%	109.700	89,4
10 Portugal / Portugal	1,2%	1,2%	1,4%	1,5%	105.473	133,0
11 Polònia / Poland	0,9%	1,0%	1,3%	1,3%	90.161	115,6
12 Suècia / Sweden	1,3%	0,8%	1,1%	1,2%	85.650	138,6
13 Irlanda / Ireland	0,9%	0,8%	0,9%	1,2%	83.292	181,3
14 Àustria / Austria	0,9%	0,7%	0,9%	1,0%	72.470	156,8
15 Noruega / Norway	0,8%	0,4%	0,4%	1,0%	68.924	496,3
16 Dinamarca / Denmark	0,8%	0,5%	0,9%	0,9%	60.622	107,2
17 Rússia / Russia	2,1%	1,9%	0,7%	0,7%	50.038	117,5
18 República Txeca / Czech Republic	0,4%	0,3%	0,5%	0,6%	38.343	140,4
19 Grècia / Greece	0,5%	0,5%	0,4%	0,5%	36.652	173,2
20 Finlàndia / Finland	0,6%	0,4%	0,3%	0,5%	34.800	216,5
21 Japó / Japan	2,3%	2,7%	0,2%	0,5%	31.432	178,1
22 Luxemburg / Luxembourg	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	6.451	70,3
Resta d'Amèrica / Rest of America	7,9%	6,4%	4,8%	7,7%	534.370	241,8
Resta d'Europa / Rest of Europe	2,6%	2,9%	2,6%	2,8%	192.874	129,5
Resta de la UE / Rest of the EU	2,2%	2,3%	2,7%	2,8%	195.684	125,3
Països africans / African countries	1,3%	1,8%	1,4%	1,6%	108.840	143,9
Resta del món / Rest of the World	11,6%	8,9%	5,7%	7,9%	550.802	192,2
Total internacional / Total international	83,0%	70,1%	66,9%	79,2%	5.513.125	152,2
Total	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	6.969.707	113,0

Slika 20. Postotak dolazaka turista iz zemlje koje dolaze (Preuzeto 30.05.2023.)
 Izvor: <https://www.observatoriturisme.barcelona/en>

Tablica 1. Glavno transportno sredstvo

	Zrakoplov	Autobus	Vlak	Kamper	Automobil	Drugo
Grad Barcelona	79,1 %	2,8 %	11,7 %	0,1 %	5,1 %	1,2 %
Regija Barcelona	38,6 %	2,6 %	9,3 %	3,2 %	44,6 %	1,7 %
Destinacija Barcelona	62,8 %	2,8 %	10,7 %	1,4 %	20,9 %	1,4 %

Obrada autora prema izvoru: <https://www.observatoriturisme.barcelona/en>

Slika 21. Glavno prijevozno u Barceloni (Preuzeto 30.05.2023.)

Izvor: <https://www.observatoriturisme.barcelona/en>

Tablica 2. Prosječna potrošnja po osobi

	Cijena putovanja	Cijena smještaja po danu	Troškovi boravka po noći
Grad Barcelona	361,3€	68,5€	84,4 €
Regija Barcelona	208,1€	56€	41,8€
Destinacija Barcelona	304€	63,9€	67,3€

Obrada autora prema izvoru: <https://www.observatoriturisme.barcelona/en>

Gastronomija

Barcelona je poznata i po svojoj gastronomskoj ponudi gdje su stari kulinarski običaji još uvijek prisutni u malim obiteljskim restoranima i na izvanrednim lokalnim tržnicama⁴³. Njenu autentičnu i bogatu gastronomsku ponudu je oblikovala mješavina različitih civilizacija svijeta i drugih kultura. Katalonsku kuhinju krasi jednostavnost i oslanja se na izvrsnu kvalitetu i lokalne namirnice, a najčešće korištene namirnice su maslinovo ulje, povrće, riba i meso. UNESCO je to prepoznao 2010. godine te od tada katalonska kuhinja sadrži status nematerijalne baštine. Neizostavan dio katalonske kuhinje su umaci koji krase gotovo svako jelo. Četiri umaka koji se najviše koriste u katalonskoj kuhinji jesu *sofregit*, *samfaina*, *picada*

⁴³ Williams Roger: Barcelona i Katalonija, Profil 2010.

i *all i oli*. *Sofregit* je kralj među umacima (spominje se u prvoj katalonskoj kuharici iz 1324.) a sastoji se od karamelizirana luka, svježih rajčica i začina⁴⁴. *Samfaina* se priprema kao *sofregit* uz dodatak pečenog patlidžana, tikvica i paprika. *Picada* je pikantniji umak i sastoji se od krušnih mrvica, češnjaka, badema, šafrana i pinjola. *All i oli* umak je poput majoneze ali bez dodatka jaja s češnjakom te se obično poslužuje s mesom i povrćem pečenim na žaru. Jedno od najpoznatijih jela katalonske gastronomije je *tapas*. Smatra se da je *tapas* nastao 1884. godine kojeg su slučajno otkrili Katalonci kako bi izbjegli glad. *Tapas* je jelo koje se sastoji od tvrdog kruha izrezanog na kriške i premazanog rajčicom, a naknadno kako bi se omekšao, premazivao se maslinovim uljem. *Tapas* se može posluživati kao prilog uz večeru ili ručak, a u raznim barovima i pubovima može se posluživati uz piće uz masline, sireve, pršut, krokete i dr. zalogaje. Često se u *tapas* barovima mogu naći i srdele i kozice pečene na žaru ili premazane češnjakom može pronaći i Katalonski suhomesnati proizvodi poznati su po cijeloj Španjolskoj a najpoznatiji suhomesnati specijalitet je paprena kobasica-*fuet*. U katalonskoj kuhinji, čest je tradicionalni specijalitet *paella*. *Paella* sadrži raznovrsne namirnice a najčešće obuhvaća zeleni grah, slatku papriku, ružmarin, češnjak, šafran (koji je ujedno i najvažniji sastojak), rižu, dagnje, rajčice a od mesa može sadržavati piletinu zeca i ponekad i patku. *Escalivada* je mediteransko jelo koje se sastoji od salate od patlidžana, paprike, rajčice, luka, soli, maslinovog ulja i octa. Prije posluživanja, povrće se prelije laganim slojem maslinovog ulja i ispeče na tavi. Ime *escalivada* dolazi od katalonske riječi "escalivar" što znači kuhanje na pepelu. Način na koji se priprema jelo, dalo je ime jelu zbog toga što se jelo priprema na žeravici drveta. *Fricando* je tradicionalno jelo u katalonskoj kuhinji koje se sastoji od svinjskih ili telećih filea. Kao prilog, najčešće se zaprži kruh sa gljivama i ono je jedno od katalonskih jela čije porijeklo potječe iz urbane kuhinje a ne iz seljačke. *Kalcoti* (Slika 23.) su idući poznati specijalitet Katalonije, a sastoji se od katalonskog luka pečenog na žaru i umočen u umak *romesco*.⁴⁵ *Romesco* se priprema od rajčice, romske paprike, pinjola, lješnjaka, badema, pečenog češnjaka, peršina i poslužuje se uz kruh. *Suquet de Peix* ili "*cruet de peix*" recept je koji potječe s primorja. Priprema se i poslužuje u loncu a sastoji se od krumpira i ribe, riba uvijek mora biti od ribe tvrdog mesa poput škarpine, grdobine, zlatnice i kuha se u umaku u koji se dodaje krumpir. Jelo koje dominira u katalonskoj kuhinji je sušeni bakalar a on je najukusniji kada se

⁴⁴ Ibid, 30.

⁴⁵ Magazine online-<https://hr.champagnethill.com/4771-what-to-eat-in-barcelona-typical-dishes-and-catalan-g.html>

peče sa rajčicama, češnjakom i vinom.⁴⁶Također još jedno poznato jelo je i *la escudella*, vrsta gulaša koja je popularna za regiju Barcelone a sastoji se od povrća krumpira, riže i rezanaca. Vrlo poznati ljetni specijalitet je *esqueixada*. Poslužuje se hladna a priprema se s pahuljicama bakalara, crvenom i zelenom paprikom, lukom, rajčicom i crnim maslinama. Između ostalog, Barcelona je poznata i po "*pintxos*" barovima, koji sadrže zalogaje na štapićima poput mesa, plodova mora, tortilja i povrća. Jedna od najpoznatijih katalonskih deserata je *Crema Catalana* (Slika 22.). Desert je sličan "Creme brulee-u"- bazi od kreme koja je prelivene slojem od tvrdih bombona tj. karameliziranim šećerom, samo se ovom katalonskom desertu u kremu začini koricom limuna i štapićem cimeta te po želji od dodataka se često dodaju med ili pinjoli. Još jedan poznati katalonski desert koji se sastoji od meda, jest *mel y mato*, a priprema se tako da se na vrstu skute pod nazivom *mato* stavlja nekoliko žličica meda te se po želji doda nekoliko orašastih plodova. Vrlo poznat i cijenjen desert je *Menjar Blanc* koji predstavlja puding napravljen od bademovog mlijeka. i po slastičarskoj tradiciji koja uključuje "*churros*", a to je prženo tijesto u obliku štapića koji se jedu s čokoladnim umakom. Osim hrane, Katalonija je poznata i po jednom od najcjenjenijih izvoznih proizvoda, a to je pjenušavo vino *cava*. Proizvodi se na isti način kao i francuski šampanjac te prolazi drugu fermentaciju u boci u kojoj se prodaje. Proizvodi se komercijalno od 19. stoljeća a danas se proizvodi od lokalnih sorti grožđa- Macabeo, Xarello i Parellada.⁴⁷

Slika 22. Crema Catalana (Preuzeto 20.06.2023.)

Izvor:<https://spanishsabores.com/homemade-spanish-crema-catalana-recipe/>

⁴⁶ Williams, op.cit. str. 44.

⁴⁷ Ibid. 45.

Slika 23. Kalcoti (Preuzeto 20.06.2023.)

Izvor: <https://hr.champagnethill.com/4771-what-to-eat-in-barcelona-typical-dishes-and-catalan-g.html>

Zaključak

Barcelona je jedan od najljepših gradova na Mediteranu te je svojim povoljnim položajem i prirodnim bogatstvima zaslužen je jedan od omiljenijih turističkih gradova Europe. S obzirom da značajan broj stanovnika čine strani državljani, koji su postupno donosili djelove svoje kulture u grad, Barcelona je također poznata i po multikulturalnosti. Njeno gospodarstvo je jedno od najjačih u državi, a ugodna mediteranska klima pogodovala je razvoju turizma. Kroz povijest je pretrpjela razna razdoblja od propadanja i uništavanja grada sve do procvata koji je započeo Svjetskom izložbom 1888. godine. Grad obiluje znamenitostima koje čine bogatu kulturno-povijesnu baštinu, a nekolicina građevina izgrađenih od poznatog katalonskog arhitekta Antonija Gaudija stekla su svjetsku slavu. Kao i svaka masovna turistička svjetska destinacija, suočava se s problemima koji mogu stvoriti lošu sliku i reputaciju o njoj, ali s druge strane sadrži mnogo turističkih atrakcija. S pozitivne strane grad je zanimljiv, raskošan i bogat raznim sadržajima od smještajnih kapaciteta do ugostiteljstva, trgovina i razonode te je zbog toga oku privlačan. S druge strane velik problem gradu stvara velika koncentracija tuirista, točnije masovni turizam. Koliko god je za grad od velike važnosti da se ostvari što veći broj noćenja i samim time prihod, toliko s druge strane ista činjenica ostavlja negativne posljedice. Velik broj noćenja podrazumijeva velik broj ljudi u gradu što stvara često gužve u prometu. U ljetnim mjesecima grad i plaže budu prepune ljudi, zbog čega se pojavljuje problem gužve i velike količine otpada. Onečišćenje zraka i vode te buka predstavlja najveći problem domicilnom stanovništvu. Potvrda toga su prosvjedi održani u ljeto 2017. godine, koji su izbili u Kataloniji, Baskiji i na Mallorci. Prosvjedi su bili djelo organizacije Arran Paisos Catalans, koja je pokušala upozoriti na štetu koju masovni turizam čini lokalnim zajednicama. Aktivisti su naveli kako masovni turizam tjera stanovnike iz kvartova i uništava okoliš te da njihove akcije nisu vandalizam nego samoobrana. Osim toga istraživanje⁴⁸ provedeno u lipnju 2017. godine pokazalo je kako čak 58 % samih turista reklo da je grad prenapučen, dok stanovnici Barcelone turizam vide kao najveći problem života u gradu te da je čak i gori od nezaposlenosti. U Barceloni veliki broj građevina tj. hotela zauzima sve više površina, gradi se u blizini mora te je sve manje zelenih prostora. Sve u svemu, grad je svojim specifičnostima i sadržajima privlačan i zasigurno jedan od gradova koji se moraju posjetiti, no u isto vrijeme, Gradska

⁴⁸ Portal novosti-<https://www.portalnovosti.com/teroristicke-destinacije>

uprava bi trebala bolje upravljati destinacijom kako bi se negativne posljedice smanjile i kako bi bilo što manje onečišćenja te bi na taj način pozitivne značajke destinacije došle još više do izražaja.

Bibliografija

- Williams R. *Barcelona i Katalonija*, Eyewitness travel guides, Profil, Zagreb, 2010.
- Sorensen A., Chandler R., *Top 10 Barcelona*, Mozaik knjiga, Zagreb 2011.
- Ivory M., *Upoznajte Barcelonu*, vodič i plan grada, Mozaik knjiga, Zagreb 1998.
- Curić Z., Glamuzina N., Opačić V.T. *Geografija turizma*, Naklada Ljevak, Zagreb, 2013.
- Barcelona - Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021 -<https://www.enciklopedija.hr/>
(Pristupljeno 05.05.2023.)
- Sagrada Familia- <https://sagradafamilia.org/en/>
(Pristupljeno 10.05.2023.)
- Park Guell-<https://parkguell.barcelona/en>
(Pristupljeno 10. 05. 2023.)
- Casa Battlo-<https://www.casabatllo.es/>
(Pristupljeno 12.05.2023.)
- Camp Nou- <https://www.fcbarcelona.com/en/club/facilities/spotify-camp-nou>
(Pristupljeno 15.05.2023.)
- Palača katalonske glazbe: <https://www.palaumusica.cat/en>
(Pristupljeno 15.05.2023.)
- Barcelona.de-<https://www.barcelona.de/en/barcelona-parc-ciudadella.html>
(Pristupljeno 21.05.2023.)
- Barcelona city council - <https://www.barcelona.cat/en/>
(Pristupljeno 21.05.2023.)
- Zhuji world-<https://zhujiworld.com/es/1717874-barcelona/>
(Pristupljeno 28.05.2023.)
- Tourist guide Barcelona: <https://www.barcelona-tourist-guide.com/en/albums-en/barri-gotic/index.html>
(Pristupljeno 29.05.2023.)

- Barcelona life- <https://www.barcelona-life.com/barcelona/montjuic>
(Pristupljeno 28.05.2023.)
- Akvarij Barcelona- <https://www.aquariumbcn.com/>
(Pristupljeno 28.05.2023.)
- Introducing Barcelona-<https://www.introducingbarcelona.com/la-barceloneta>
(Pristupljeno 28.05.2023.)
- Relaxino, „10 razloga zašto posjetiti Barcelonu“ – <https://relaxino.com/info/10-razloga-zasto-posjetiti-barcelonu>
(Pristupljeno 30.05.2023.)
- Tripadvisor, „Activities in Barcelona“ -https://www.tripadvisor.com/Attractions-g187497-Activities-Barcelona_Catalonia.html
(Pristupljeno 30.05.2023.)
- Meet Barcelona: <https://www.meet.barcelona/en>
(Pristupljeno 02.06.2023.)
- Pun kufer- <https://punkufer.dnevnik.hr/clanak/putovanja/goticka-cetvrt-u-barceloni-sve-sto-trebate-vidjeti---665229.html>
(Pristupljeno 02.06.2023.)
- Britannica-<https://www.britannica.com/place/Barcelona>
(Pristupljeno 05.06.2023.)
- World population review-<https://worldpopulationreview.com/world-cities/barcelona-population>
(Pristupljeno 06.06.2023.)
- Magazine online-<https://hr.champagnethill.com/4771-what-to-eat-in-barcelona-typical-dishes-and-catalan-g.html>
(Pristupljeno 05.06.2023.)
- Runner bean tours, „Traditional food in Barcelona“ -
<https://runnerbeantours.com/traditional-food-in-barcelona-typical-catalan-dishes/>
(Pristupljeno 05.06.2023.)
- UNESCO- <https://whc.unesco.org/>
(Pristupljeno 09.06.2023.)

- Meteo info-
https://www.meteoinfo.hr/article/36/Barcelona_grad_jedinstvene_ljepote_i_spoja_st_arog_i_novog
(Pristupljeno 09.06.2023.)
- Trip n holidays-<https://hr.tripnholidays.com/2330-gothic-quarter-e-cat-bargot-hr>
(Pristupljeno 10.06.2023.)
- Spanish sabores-<https://spanishsabores.com/homemade-spanish-crema-catalana-recipe/>
(Pristupljeno 10.06.2023.)
- Observatori del turisme a Barcelona- <https://www.observatoriturisme.barcelona/en>
(Pristupljeno 12.06.2023.)
- Statista.com- <https://www.statista.com/statistics/772271/tourists-in-barcelona-spain-by-kind-from-accommodation/>
(Pristupljeno 12.06.2023.)
- Viator- <https://www.viator.com/Barcelona-attractions/Park-Guell/d562-a831>
(Pristupljeno 14.06.2023.)
- Portal novosti-<https://www.portalnovosti.com/teroristicke-destinacije>
(Pristupljeno 14.06.2023.)

Popis ilustracija

Tablice

Tablica 1.	Glavno transportno sredstvo	40
Tablica 2.	Prosječna potrošnja po osobi	41

Slike

Slika 1.	Geografski položaj Barcelone	5
Slika 2.	Tipovi klime prema Koppenu	7
Slika 3.	Popis stanovništva Barcelone 2022. godine	10
Slika 4.	Mapa grada Barcelone	11
Slika 5.	Sagrada Familia	14
Slika 6.	Barcelonska katedrala	16
Slika 7.	Gotička četvrt	19
Slika 8.	Casa Battlo	21
Slika 9.	Casa Mila	22
Slika 10.	Park Guell	23
Slika 11.	Palača katalonske glazbe	25
Slika 12.	Bolnica Sv. Križa i Pavla	26
Slika 13.	Parc de la Ciutadella	29
Slika 14.	Parc de Montjuic	31
Slika 15.	Planina Montserrat i samostan	33
Slika 16.	Plaža Barceloneta	34
Slika 17.	Stadion Camp Nou	36
Slika 18.	Prikaz turističkog prometa prema smještajnim objektima u rasponu od 2018.-2022. godine	38
Slika 19.	Noćenja u hotelima u periodu od 1990.-2022. Godine	39
Slika 20.	Postotak dolazaka turista iz zemlje koje dolaze	40
Slika 21.	Glavno prijevozno sredstvo u Barceloni	41
Slika 22.	Crema Catalana	44
Slika 23.	Kalcoti	45
		50